

Rechtskrondig Weekblad

REDACTIE : Italiëlei, 99, Antwerpen

Abonnement : 100 fr. per jaar

Vereeniging zonder winstgevend doel

BEHEER : Lange Leemstraat, 99, Antwerpen

Postchecknummer : 3185.22

INHOUD :

Eug. BUYSE. — De Bevoegdheid van den Voorzitter van de Rechtbank van eersten aanleg in Kortgeding en de Wet van 15 Maart 1932.

RECHTSPRAAK.

Hof van Beroep Brussel. — 9e Kamer. — 24 Januari 1933. — *Verkeer*. — *Onvrijwillige verwondingen*. — *Schade aan het rollend materiaal*. — *Rechtstreeksche dagvaarding*. — *Ontvankelijkheid der vordering in schadevergoeding wegens stoffelijke schade*.
Handelsrechtbank Brugge. — 8 November 1932. — *Aanvaring*. — *Kapitein*. — *Getuige*.
Burgerlijke Rechtbank Kortrijk. — 5 October 1933. — *Onvrijwillige doodslag*. — *Overtreding*. — *Verjaring der burgerlijke vordering*.
Boetstraffelijke Rechtbank Antwerpen. — 9e kamer. — 19 October 1933. — *Strafvordering*. — *Huiszoeking*. — *Geen opdracht van onderzoeks-*

rechter. — *Toestemming van betichte*. — *Geldigheid*. — *Strafrecht*. — *Woonstchennis door officier van politie*. — *Voorwaarden*. — *Toestemming van betichte*.

Werkrechtssraad van beroep der provinciën Antwerpen en Limburg. — 30 October 1933. — *Bediendencontract*. — *13e en 14e maand uitbetaald bij het einde van elk jaar*. — *Loutere toevanging van den patroon*.

Mr. Louis DIERCKSENS. — *Het onstuimig leven van Edmond Picard*.

Mr. René VICTOR. — *Nog over Edmond Picard*.

NECROLOGIE. — *Mr Albert Hillen*.

DE VERVLAAMSCHING VAN HET GERECHT. — *Nieuwe amendementen*.

UIT DE PERS.

WETGEVING.

De Bevoegdheid van den Voorzitter van de Rechtbank van eersten aanleg in Kortgeding en de Wet van 15 Maart 1933

De wet van 15 Maart 1932, die de wetten op de Rechterlijke Inrichting en de Bevoegdheid wijzigt, heeft bijzonder een ommekeer teweeggebracht op het terrein van de macht der rechtbanken van eersten aanleg.

Hoe was de toestand vóór deze wet ? Onder het oude regiem nam de rechtbank van eersten aanleg slechts kennis van deze zaken, welke niet behoorden tot de bevoegdheid van den vrederechter, van de rechtbank van koophandel of van den werkrechtssraad.

Het was dus niet noodig vóóraf te bepalen deze en gene vordering vallen onder de bevoegdheid van de Rechtbank van eersten aanleg. Practisch was de stelling : al wat niet behoort tot de bevoegdheid van de drie uitzonderingsmachten, de rest dus, en deze was nogal uitgebreid, hoort toe aan de bevoegdheid van de Rechtbank van eersten aanleg.

Art. 11 van de wet van 25 Maart 1876 bepaalt nu dat de voorzitter van de rechtbank van eersten aanleg bij voorraad in kortgeding uitspraak doet in alle zaken waarvan hij de hoogdringendheid erkent, op voorwaarde dat die geschillen onder de burgerlijke rechtsmacht van de rechtbank van eersten aanleg vallen en dat ze niet door een bijzondere wetsbepaling aan de bevoegdheid van het kortgeding onttrokken worden. Om nu de bevoegdheid van den voorzitter, zetelend in kortgeding, te bepalen, hoeven we vast te stellen welke zaken hooren tot de bevoegdheid van de Rechtbank van eersten aanleg. Art. 8 van dezelfde wet geeft de lijn, het bepaalt dat alle zaken binnen de bevoegdheid van de rechtbank van eersten aanleg vallen, uitgezonderd deze welke behooren tot de bevoegdheid van den vrederechter, van de rechtbank van koophandel of van den werkrechtssraad. Dit artikel nu werd gewijzigd door de wet van 15 Maart 1932, waarin een Art. 1 zegt om art. 8 van de wet van 1876 te vervangen :

« De rechtbanken van eersten aanleg nemen kennis van zaken van allen aard. » Dus, besluiten wij onmiddellijk, heeft de voorzitter van de rechtbank van eersten aanleg de macht, om bij voorraad en in kortgeding, uitspraak te doen in zaken van allen aard, wanneer hij tevens de hoogdringendheid erkent en geen bijzondere wetsbepaling het geschil aan het kortgeding onttrekt.

Merken we echter op, het voorbehoud van het 2e alinea van het nieuwe art. 8, dat aan

de rechtbanken van eersten aanleg verbiedt, uit hands... te gaan ééns dat ze aanhangig werden gemaakt, deze geschillen die toebedacht zijn aan de vrederechters, de rechtbanken van koophandel en de werkrechtssraaden, behalve wanneer de verweerder het vraagt. De onbevoegdheid van de rechtbank van eersten aanleg bestaat dus enkel wanneer het gaat om een zaak toebedacht aan één der drie uitzonderingsmachten en de verwerende partij verlangt dat deze zaak uit handen zou gegeven worden.

Welnu, naar mijn bescheiden meening, kan deze onbevoegdheid vergeleken worden met de onbevoegdheid wegens de plaats « ratione loci ». Immers, ook hier is er uitbreiding van bevoegdheid, zelfs wanneer de verweerder de onbevoegdheid van de Rechtbank niet inroep. En toch werd in het verleden gevonnisd dat in kortgeding en bij voorraad uitspraak kon worden gedaan door een rechter plaatselijk onbevoegd ; zoodat, wegens de hoogdringendheid en wegens het voorbarig karakter van de uitspraak, afbreuk werd gedaan aan de regelen over de bevoegdheid. Zoo vinden we :

Kortrijk, 31 Oct. 1912 (Jurispr. Comm. Flandr. 1913, blz. 130).

Aangezien verweerder een exceptie van onbevoegdheid ratione loci opwerpt, gesteund op het feit dat de Handelsrechtbank van Kortrijk niet over den grond der zaak zou te kennen hebben om reden dat deze handelsrechtbank niet deze is van de woonplaats van verweerder, en dat de verbintenis, gevormd werd, uitgevoerd werd en moest uitgevoerd worden buiten dit arrondissement.

Aangezien in de veronderstelling der onbevoegdheid van de rechtbank nopens de hoofdvordering, de aanwezigheid der betwiste koopwaar in de bevoegdheidskring der rechtbank volstaat om ons bevoegd te maken om in kortgeding een bevel uit te vaardigen nopens bewarings-maatregelen.

Gent, 5 Oct. 1910 (Jurispr. Comm. Flandr. 1910, blz. 425).

Aangezien evenals de Voorzitter der Handelsrechtbank bevoegd is om alle dringende handelsbetwistingen te beslechten, wanneer ze binnen de bevoegdheid vallen van handelsscheidsrechters, hij eveneens bevoegd blijft zelfs indien de partijen overeengekomen zijn hunne betwistingen te doen beslechten door een bij naam aangedeude handelsrechtbank ;

Aangezien de Voorzitter der rechtbank bevoegd om over den grond der zaak te

kennen, geen uitsluitelijke bevoegdheid heeft, t.t.z. dat de Voorzitter van de plaats waar voorloopige maatregelen genomen moeten worden evenzeer bevoegd is ingeval er hoogdringendheid bestaat.

Luik, 31 Maart 1897 (Pas. 1897, II. 328).

De voorzitter der rechtbank van de plaats waar voorloopige onderzoeksmaatregelen dringend zijn, is bevoegd om deze maatregelen voor te schrijven als rechter zetelend in kortgeding, zelfs wanneer de rechtbank aan dewelke hij verbonden is onbevoegd is om van den grond der zaak kennis te nemen.

Huy, 14 Mei 1925 (Jur. Cr. Appel Liège).

De rechter in kortgeding van de plaats waar voorloopige maatregelen moeten voltrokken worden is bevoegd om deze maatregelen voor te schrijven zelfs wanneer de rechtbank waarvan hij deel uitmaakt onbevoegd is ratione loci om van den grond der zaak kennis te nemen.

Brussel, 3 Nov. 1925 (Jurispr. Comm. de Bruxelles, blz. 370).

Aangezien deze uitzonderlijke bevoegdheid verrechtvaardigd wordt door het belang der spoedprocedure welke de grondslag is van het kortgeding.

Aangezien ze bestaat zelfs wanneer een andere rechtbank bijzondere bevoegdheid zou hebben om van de hoofdvordering kennis te nemen.

* * *

Voor de beperking van het principe, kunnen we verder aanhalen :

Brussel, Kortgeding Handelsrb. 21 Dec. 1920 (J. Trib. 1921, kol. 156).

Aangezien het de stelregel is dat de verweerder zich niet te verplaatsen heeft om zich te verdedigen.

Aangezien een afwijking aan dezen regel toegelaten mag worden om reden van noodzakelijkheid, indien de hoogdringendheid vereischt dat bestatigingen zouden gedaan worden op de plaats waar de zaak zich bevindt.

Deze belangrijke exceptie scheen tot dan toe geenszins geformuleerd door onze rechtsleer en rechtspraak.

In Frankrijk wordt ze algemeen aangenomen.

RECHTSPRAAK

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL
9^e KAMER. — 24 JANUARI 1933.

Voorzitter : M. Vermeer.
Raadsheeren : MM. Boucquey en De Landtsheer.
Advocaat-Generaal : M. Colard.
Pl. : Mters Bauthier, De Smedt, Van de Walle.

VERKEER. — ONVRIJWILLIGE VERWONDINGEN. — SCHADE AAN HET ROLLEND MATERIAAL. — RECHTSTREEKSCH DAGVAARDING. — ONTVANKELIJKHEID DER VORDERING IN SCHADEVERGOEDING. WEGENS STOFFELIJKE SCHADE.

De boetstraffelijke rechtbank heeft bevoegdheid om uitspraak te doen nopens al de stoffelijke schade voortkomende uit of berokkend door het strafbaar feit.

Op. Min. en B. t/ V.

In zake van het Openbaar Ministerie en van de burgerlijke partij Bodaert Jan, nijveraer, wonende te Anderlecht, Ofletstraat, 33 ;

tegen :
Verbeeck Isidoor Leo Hendrik Waldemar, bestuurder, geboren te Niel den 6 Nov. 1901, wonende te Niel, Hubertusplein, 15 ;

men, na eerst het voorwerp te hebben uitgemaakt van heftige betwistingen. Overigens wordt deze exceptie verrechtvaardigd door het wezen zelf van het kortgeding.

* * *

Geldt nog als beperking van het principe :

Brussel, 15 Maart 1921 (Jurispr. Comm. de Brux. bl. 269).

In zake kortgeding wordt een afwijking van den stelregel volgens denwelke de bevoegde rechter deze van de woonplaats van den verweerder is aangenomen, ten bate van den rechter van de plaats waar de zaak zich bevindt ; wanneer de rechter der woonplaats van den verweerder dusdanig verwijderd is dat hij geen voorloopige maatregelen door den toestand vereischt, zou kunnen nemen.

* * *

Zal nu ook de voorzitter van de rechtbank van eersten aanleg, in zaken, aan één der drie uitzonderingsmachten toebedacht, bevoegd zijn in kortgeding uitspraak te doen, niettegenstaande de vraag zelfs van de verwerende partij ?

Mijns inziens, is hier niet de minste twijfel mogelijk. Pleiten dezelfde redenen niet voor dezelfde oplossing, gezien de hoogdringendheid en gezien het voorloopig karakter der zaak, ja, gezien het verzet van den verweerder zelfs, dat, de dagelijksche ondervinding leert het ons, ten slotte toch maar een manoeuvre is. Deze stelling heeft overigens het voordeel alle verplaatsing, bijgevolg tijdverspilling en geldverlies te mijden, wanneer de plaats waar de rechtbank van eersten aanleg zetelt niet deze is van één der drie uitzonderingsmachten. Alle twijfel nopens de bevoegdheid is verder uitgesloten, daar de zaak voorafgaandelijk opgelost blijft.

Interessant ware het eenige woordenwisseling of bespreking over dit actueel probleem uit te lokken. Daarom is deze korte schets dan ook bedoeld als inleiding voor verdere publicatie of discussie die, we hopen het, volgen zouden.

Eug. BUYSE.

Rechtstreeks gedaagd bij geregistreerd exploat van deurwaarder Jos. Luyten, te Antwerpen, om zich plichtig te hebben gemaakt den 29 April 1931, in het kanton Contich aan onvrijwillige slagen aan D'Hondt Henri, Van Walput A en Van Steen Cam., en aan het voorsteken van twee camions in eene gevaarlijke snelheid voor het verkeer en op het oogeblik dat de baan naar links niet vrij was ;

Gezien het beroep ingediend op 20 October 1931, door de burgerlijke en dagende partij, tegen het vonnis uitgesproken (door I rechter) den 20 October 1931 door de rechtbank van eersten aanleg van het arrondissement Antwerpen, dewelke, rechtdoende in boetstraffelijke zaken, om de reden in het vonnis aangegeven de rechtstreeksche dagvaarding niet ontvankelijk verklaart en de rechtstreeksch dagende partij veroordeelt tot de kosten van het proces, dit zoowel ten haren opzichte als tegenover betichte, en de openbare partij, deze laatste be-loopende op geene ;

Gehoord het verslag gedaan door Raadsheer De Landtsheer ;

Gehoord de burgerlijke partij bij monde van Meester Bauthier en De Smedt, advocaten ;

Gezien hare schriftelijke besluiten ;
Gehoord het Openbaar Ministerie in zijnen eisch ;
Gehoord den betichte in zijne middelen van verdediging, ontwikkeld door Meester Van de Walle, advocaat ;
Aangezien bij missing het vonnis a quo als geboortedatum aangeeft 4 November 1901, dat de betichte in zake V., geboren te Niel den 6 November 1901 ;

Aangezien de rechtstreeksche dagvaarding door de burgerlijke partij B. ingesteld tegen V. strekt tot het bekomen van vergoeding uit hoofde der schade die zij beweert te hebben geleden tijdens een ongeval om hetwelk zij zelf vervolgd wordt op voet van artikels 418, 420 van het strafwetboek, dat zij staande houdt dat die schade — zoowel als de onvrijwillige slagen en wonden haar ten laste gelegd — moet worden toegeschreven aan het onvoorzichtig handelen der rechtstreeks gedagvaardde ;

Aangezien het rechtspraak is dat voor eene rechtbank van betuiging herstelling kan worden geëischt, in een der vormen vermeld in artikels 182, 63 en 67 van het wetboek van strafvordering, van alle schade rechtstreeks voortgekomen uit een feit om hetwelk vervolgd, en al was ook het schadelijk gevolg op hetwelk de tusschenkomende steunt in zich zelve geene strafbare inbreuk ;

Dat aldus het zich opdringt een burgerlijke partij, welke eischt de herstelling der schade toegebracht aan haar rollend materiaal, onvankelijk te verklaren, deze toegebrachte beschadiging voortspruitende uit eene zelfde daad die te gelijktijd een schuldig en een strafbaar feit uitmaakt. (Cassatie Hof, 5 Jan. 1925, Pas. 1925, blz. 95) ;

Aangezien het ten onrechte is dat de eerste rechter de rechtstreeksche dagvaarding niet onvankelijk verklaard heeft ;

Om deze redenen :

Het Hof, beslissende tegensprekelijk, alle andere besluiten verwerpende, vernietigt het tusschenvonnis « a quo » en weder beslissende, zegt dat de rechtsvordering bij rechtstreeksche dagvaarding der burgerlijke partij B. onvankelijk is, en rechtdoende in gevolge artikel 215 der rechtspleging in strafzaken, trekt den grond der geheele zaak tot zich, er inbegrepen het vervolg door het openbaar Ministerie tegen B, welke in verband staat met de tegenwoordige rechtsvordering ;

Stelt de zaak uit op onbepaalde tijd en verwijst betichte V. tot de kosten in eersten aanleg en beroep van het tegenwoordig tusschen-geschil, beloopende op 38 fr. 58 centiem.

HANDELSRECHTBANK TE BRUGGE

8 NOVEMBER 1932

Eenige rechter : M. Vandepitte.
Pl. : Mrs De Vestele en Boedt.

AANVARING. — KAPITEIN. — GETUIGE.

De kapitein van een schip mag niet als getuige gewraakt worden omdat art. 283 van het W.B.R. slechts toepasselijk is op getuigen die rechtstreeks in dienst zijn van een persoon, en in tegenstelling daarmee de kapitein een gezagvoerder is.

De Paepe t/ Rex & Son.

Over de wraking van getuige Ashton Caleb, kapitein van de «Mayrix» :

Aangezien eischer dezen getuige vraakt, omdat hij in dienst van verweerster is ;

Aangezien het art. 283 B.R. slechts toepasselijk is op getuigen die rechtstreeks in dienst zijn van een persoon, bij hem inwonende en aldus dagelijks onder zijn invloed staan ; dat zulks niet toepasselijk is op een scheepskapitein, omdat hij een gezagvoerder is ;

Aangezien de wraking niet gestuurd is op het belang dat de kapitein zou kunnen hebben in het geschil, en dat de rechtbank dit middel van rechtswege niet kan opwerpen ;

Aangezien de wraking ongegrond is ;

Ten gronde :

Aangezien de «Jan Breydel» het volle recht had, doch op eigen verantwoordelijkheid, voorbij te varen ; dat zijn kapitein alleen den toestand kon overschouwen, om te weten wanneer en hoe hij deze beweging zou uitvoeren ; dat de kapitein van de «Mayrix» integendeel vooruit moest kijken en niet achteruit ;

Aangezien eischer moest wachten totdat de sleepboot en de lichters voorbij waren die naar Zeebrugge vaarden, om dan het breedste gedeelte van de vaart te verkiezen ;

Aangezien hij slechts een sein gaf toen hij op een lengte van de «Mayrix» gekomen was, dus te laat, en zonder te wachten op het gebruikelijk antwoord, langs stuurboord zijde, in ondiep water, in volle vaart voorbij stoomde ;

Dat de «Mayrix» hierdoor naar den «Jan Breydel» gezogen werd en dat zijn kapitein, verast door deze schielijke verschijning, en door deze zuiging naar bakboordzijde en dan naar stuurboordzijde zijn steven moest doen gaan, totdat zijn roer in het modder vast kwam ; dat er vervolgens een pin van het roer

sprong onder het geweld van den ruk, dien de kapitein aan het roer moest geven en het schip gehoorzaamde aan de zuiging, die door de vaart van den «Jan Breydel» veroorzaakt was ;

Aangezien de aanvaring, die hierop volgde, niet zou gebeurd zijn indien de «Jan Breydel» enkele stonden gewacht had om voorbij te stoomen ;

Dat het gebrek aan het roer ook hiervan een gevolg is ;

Dat kapitein Caleb geen seinen moest geven om zijne bewegingen te laten kennen, daar hij vermoedelijk het sein van de «Jan Breydel» niet gehoord had, dat er voor hem geen schepen in aankomst waren, en dat deze bewegingen afgedwongen waren door de schielijke aankomst van de «Jan Breydel» ;

Aangezien de «Jan Breydel» niets gedaar heeft om de zuiging tegen te werken, en alleen schuld heeft aan de aanvaring ;

Aangezien de vordering dus niet gegrond is ;

Om deze redenen :

De rechtbank verwerpt de wraking van getuige Caleb, zegt dat zijn getuigenis zal gelezen worden ;

Wijzende ten gronde verwerpt de vordering als ongegrond, veroordeelt eischer tot de gedingkosten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

5 OCTOBER 1933

Voorzitter : M. Lagrange.
Pl. : Mters L. Desmet en P. De Schrijver.

ONVRIJWILLIGE DOODSLAG. — OVERTREDING. — VERJARING DER BURGERLIJKE VORDERING.

Ingeval van samenloop van een wanbedrijf met een overtreding verjaart de strafvordering zoowel als de eruitvloeiende burgerlijke vordering slechts na drie jaren. Zulks is het geval zelfs wanneer de burgerlijke vordering zich alleen steunt op de overtreding en niet op het wanbedrijf.

De Witte en Callewaert t/ Deschietere.

I. Voor wat de verjaring betreft :

Aangezien alhoewel eischers in hun dagvaarding van de overdreven snelheid, de onoplettendheid en het laattijdig getromp van verweerder gewag maken, het niettemin uit het exploit duidelijk blijkt dat de eisch gegrond is niet alleen op deze bepaalde overtredingen aan het K. B. op het verkeer, maar wel op den onvrijwilligen doodslag begaan door Deschietere op de persoon van Maurice Callewaert ; dat dergelijk feit door art. 418 van het Strafwetboek als wanbedrijf omschreven is ; dat de aangehaalde overtredingen de bestanddeelen uitmaken die het gebrek aan voorzorg en vooruitzicht van den dader bepalen ;

Aangezien ingeval van samenloop van een misdrijf met overtreding de strafvordering zoowel als de eruitvloeiende burgerlijke vordering slechts met 3 jaren verjaart (art. 65 S.W.B.) zelfs wanneer de vordering zich alleen steunt op een bestanddeel van een misdrijf, bestanddeel dat eene overtreding uitmaakt (B. J. 1930 Rev. Ass. et Resp. 1932, 938).

Aangezien huidig geding min dan drie jaren na de feiten die den dood van Maurice Callewaert veroorzaakt hebben, ingespannen geweest zijnde onvankelijk moet verklaard worden ;

II. Ten gronde :

Aangezien het aan eischers behoort de grondheid van hunne vordering te bewijzen ; Dat ze, weliswaar, aanvoeren dat verweerder te snel reed, te weinig getoet heeft en onoplettend was, maar dat deze drie grieven door de omstandigheden der zaak en namelijk door de opsporingen der politie, tegengesproken zijn ;

Dat aanleggers ook te vergeefs doen gelden dat het slachtoffer aan 7 km. in het uur reed en op 15 m. van den aardeweg, dien hij moest inslaan, de hoofdbaan is beginnen dwarsen ; dat de aanrijdende auto zich op 58 meter der plaats van de botsing bevond zoodat dit rijtuig dan nog achter den kam der hoogte verscholen was en onzichtbaar voor het slachtoffer ;

Aangezien het moeilijk aan te nemen is dat Maurice Callewaert per rijwiel slechts aan 7 km. in het uur reed, op een baan die bergaf ligt ; dat het ook niet vaststaat dat hij reeds op 15 m. van den zijweg de hoofdbaan doorreed ; dat zulks slechts loutere veronderstellingen zijn door geen element der zaak bekrachtigd ;

Dat integendeel uit de voorgebrachte stukken blijkt dat de kam der hoogte niet aan 58 m. van de plaats der botsing, maar op meer dan 100 m. van deze plaats is, zoodat de aanrijdende auto nog op grooteren afstand zichtbaar was ;

Aangezien het immer uit de gegevens van het geding klaarblijkelijk vloeit dat de aanrijding uitsluitelijk toe te schrijven is aan de onoplettendheid van het slachtoffer hetwelk eene hoofdbaan met druk verkeer gedwarsd heeft zonder zich op gepaste tijd te vergewissen of deze vrij was ;

Dat het slachtoffer des te oppassender moest zijn daar het hardhoorig zijnde, wat eischers erkennen, moeilijker dan anderen aankomende voertuigen kon waarnemen ;

Aangezien er ten laste van verweerder geen gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid door de eischers is bewezen geweest, dat er den verweerder geene andere schuld is aangerekend, dat breedvoeriger bewijs ook niet is aangeboden ;

Om deze redenen :

De Rechtbank verklaart den eisch onvankelijk maar ongegrond en verwijst de verweerders in de kosten des geding.

BOETSTRAFFELIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

9^e KAMER — 19 OCTOBER 1933

Voorzitter : M. Heimbürger.
Rechtters : M.M. Elsen en Van den Hove.
O. M. : M. Schuurmans.
Pl. : Mrs Luc Schöller, Wilms en Van de Vorst.

STRAFVORDERING. — HUISZOEKING. — GEEN OPDRACHT VAN ONDERZOEKRECHTER. — TOESTEMMING VAN BETICHTE. — GELDIGHED.

STRAFRECHT. — WOONSTSCHENNIS DOOR OFFICIER VAN POLITIE. — VOORWAARDEN. — TOESTEMMING VAN BETICHTE.

De machtiging van den onderzoeksrechter tot het uitvoeren van een huiszoeking kan vervangen worden door de toestemming van den betichte. Een officier van politie die een woning betreedt in gezelschap van een dienstoverste der electriciteitsmaatschappij, die volgens overeenkomst met den eigenaar steeds het recht heeft de elektrische toestellen behorend aan de maatschappij te komen naziën, zonder dat dit feit enig verzet vanwege den eigenaar uitlokte, valt niet onder toepassing van art. 148 S.W.B.

O. M. en Compagnie Electrique Anversoise t/ D'Hondt en Tabarin.

Aangezien verzoekster, de N.V. Compagnie Electrique Anversoise, zich aangesteld heeft als burgerlijke partij in de vervolging ten laste van D'Hondt V., bestuurder van den privaten kring, gesticht te Antwerpen vanaf de maand Augustus 1930 tot en met de maand October 1932 ten nadeele van verzoekster eene zekere hoeveelheid elektrische stroom voor eene waarde van ongeveer 48.324 frank bedrieglijk onvreemd te hebben ;

Aangezien betichte op het oogenblik der hem ten laste gelegde feiten bestuurder was of in alle geval in dienst van gedaagde ;

Aangezien ingevolge artikel 14 der wet van 27 Juni 1921 hiernagedaagde verantwoordelijk is voor de fouten harer aangestelden of vertegenwoordigers ;

Diensvolgens zich te zien en hooren verwijzen in geval van veroordeeling van betichte D'Hondt tot de straffen bij de wet voorzien, zich solidair met dezen te hooren veroordeelen om te betalen aan verzoekster als schadevergoeding de som van 48.324 frank te samen met de intresten vanaf den datum der aanstelling der burgerlijke partij, met de kosten ;

Aangezien het Openbaar Ministerie de samenvoeging dezer beide zaken vergt ;

De Rechtbank voegt de beide zaken samen en rechtdoende ten gronde door een enkel vonnis ;

Aangezien betichte D'Hondt V. besluiten genomen heeft waardoor hij vraagt dat het onderzoek ongeldig zou verklaard worden, omdat de bestatiging gedaan op 8 October 1932 door den adjunct-commissaris Koch, nietig zouden zijn ;

Aangezien het blijkt uit het arrest van het Verbrekingshof van 10 December 1923, door betichte zelf ingeroepen, dat de machtiging tot een huiszoeking kan vervangen worden door de toestemming van betichte ;

Aangezien volgens art. 148 van het S.W.B. de officier van politie slechts kan vervolgd worden wanneer hij als zoodanig optredend, de woning van een ingezetene tegen diens wil binnendringt ;

Aangezien de adjunct-commissaris den heer Beaujean vergezelde, die als dienstoverste der Compagnie Electrique ten alle tijde het recht had den compteur van betichte te komen naziën ;

Aangezien betichte niet de minste opmerking gemaakt heeft betreffende de aanwezigheid van den adjunct, waaraan dus geen woonstschennis kan ten laste gelegd worden en wiens verslag betreffende de bestatigingen gedaan op 8 October 1932 geldig is ;

Aangezien het bewezen is dat betichte tusschen de maand Augustus 1930 en de maand October 1932 eene zekere hoeveelheid elektrische stroom bedrieglijk onvreemd heeft ;

Aangezien de verjaring onderbroken is geworden door het requisitorium van den heer Procureur des Konings op 19 April 1933 ;

Gezien de bepaling van artikel 194 van het wetboek van rechtspleging in strafzaken, en de wet van 2 Januari 1924 ;

Om deze beweegredenen en bij toepassing van artikels 21, 23, 26 der wet van 14 April 1878 ; 40, 42, 43, 461-463 van het strafwetboek, door den Voorzitter aangeduid ; alsook art. 1382 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 14 der wet van 27-6-1931 ;

Rechtdoende bij tegenspraak :

Verwijst de Rechtbank den betichte tot eene gevangenzitting van drie maanden en tot eene geldboete van 26 frank en verders tot de kosten van het proces beloopende in het geheel op de som van 2658,89 frank ;

Verklaart den inbeslag genomen compteur verbeurd als zijnde voortgebracht door het misdrijf ;

En rechtdoende op den eisch der burgerlijke partij :

Aangezien het niet betwist wordt dat betichte in dienst is van de maatschappij zonder winstgevend doel «Tabarin» ;

Aangezien het bewezen is dat de diefstal van electriek gedurende geruimen tijd geduurd heeft, maar dat het niet bewezen is zooals de burgerlijke partij het beweert, dat het bedrag in Augustus 1930 begonnen is ;

Aangezien dus de schade aan de burgerlijke partij billijk kan geschat worden op de hier nabepaalde som ;

De Rechtbank verwijst den betichte solidairlijk met de rechtstreeksche gedaagde partij «Tabarin» om te betalen aan de burgerlijke partij ten titel van schadevergoeding de som van 10.000 frank met de rechterlijke intresten van af den datum der aanstelling en de kosten.

WERKRECHTERSRAAD VAN BEROEP DER PROVINCIEN ANTWERPEN EN LIMBURG

30 OCTOBER 1933

Voorzitter : M. Van Oekel.
Pl. : Mters Houben en De Clercq.

BEDIENDENCONTRACT. — 13de EN 14de MAAND UITBETAALD BIJ HET EINDE VAN ELK JAAR. — LOUTERE TOEGEVING VAN DEN PATROON, TEN WARE PARTIJEN UITDRUKKELIJK OF STILZWIJGEND ZICH CONTRACTUEEL HIEROMTRENT HADDEN VERBONDEN.

De regelmatig, zelfs gedurende lange jaren voortgezette uitbetaling van de 13de en 14de maand aan zijn bediende, kan een patroon tot het gedwongen uitbetalen van dergelijke bijkomende vergoeding niet verplichten tenzij wordt aangetoond en bewezen dat partijen onder het beheer van zulk wederzijdsch gekend en aangenomen gebruik, hunne contractuele betrekkingen hebben aangegaan.

Gotmann t/ Lazard Brothers.

Aangezien de oorspronkelijke vraag strekt tot het doen toekennen aan aanlegger, thans beroeper, van eene som van 3000 fr., zijnde het bedrag van twee maanden loon ten titel van 13de en 14de maand over het jaar 1931 ;

Aangezien het vonnis a quo die vraag heeft afgewezen ; dat de beroeper besluit tot de hervorming van dit vonnis en toekenning zijner vordering, en de beroepene tot de eenvoudige bekrachtiging van het bestreden vonnis ;

Aangezien de beroeper gedurende ongeveer 3 jaar in dienst is geweest bij de beroepene maatschappij, dat hij een maandloon van 1500 fr. verdiende en dat hij regelmatig op het einde van elk jaar, 1931 uitgezonderd, eene 13de en 14de maand heeft ontvangen ;

Aangezien hij zich beroept op deze regelmatige uitbetaling van eene 13de en 14de maand alsmede op het tegenover al de andere bedienden gevolgd gebruik dezelfde 13de en 14de maand uit te betalen, om te bevestigen dat hij in rechte mag aanspraak maken op diezelfde uitbetaling over het jaar 1931 bijvoegende dat dit des te meer het geval moet zijn dat hij in de voormelde omstandigheden in zijne vooruitzichten redelijk en billijk met het ontvangen dier gebruikelijke vergoeding had rekening gehouden ;

Maar aangezien daartegenover de beroepene, erkennende aan den beroeper gedurende zijne vorige dienstjaren deze 13de en 14de maand te hebben uitbetaald, en dit algemeen te hebben gedaan tegenover al hare andere bedienden, bevestigt dit als vrijwillig geschenk en goedwillige tegemoetkoming te hebben gedaan zonder zich ooit tot uitbetaling daarvan verplicht te hebben, noch tegenover den beroeper, noch tegenover hare andere bedienden ;

Dat zij daarenboven de hierboven beweerde teleurstelling van den beroeper in zijne huishoudelijke berekeningen en vooruitzichten tijdig heeft voorkomen door hem, zoowel als al hare andere bedienden van af einde 1930 te hebben meegedeeld in duidelijke bewoordingen, dat voor einde 1931 hij niet meer op dezelfde edelmoedigheid mocht rekenen, ter oorzake van de steeds verslechterende economische omstandigheden ;

Aangezien het niet als beginsel mag worden vooropgesteld noch aangenomen, dat de bijkomende vergoedingen en vrijwillige geschenken die een patroon aan zijn bedienden, zij het zelfs regelmatig en over eene lange reeks van jaren heeft uitbetaald, zonder meer zouden mogen aanzien worden als deel uitmakende van het loon dat door den bediende rechtens kan worden opgevorderd ; dat deze tegemoetkomende vrijgevigheid als zij de uiting is van een gebaar van welwillendheid of aanmoediging, van wege den patroon, niet mag ontmoedigd worden noch ontaard door ze hem als bindend op te leggen door het feit alleen dat

hij gemeend heeft dezelve te kunnen toekennen; dat dit zou indruischen tegen zijne oorspronkelijke inzichten hieromtrent en hem zou bewegen dit vrijwillig goedgunstig gebaar dan liever achterwege te laten;

Aangezien hierover slechts dan anders zou kunnen worden geoordeeld wanneer het be- wezen of alleszins bevestigd werd, dat bij het aangaan der contractueele betrekkingen tus- schen partijen, het was verstaan geworden, uitdrukkelijk of allerm minst stilzwijgend maar voldoende duidelijk, dat deze wederzijds bindend werden aangegaan, buiten het formeel bedongen maandloon, onder het beheer van het gekende, erkende, en wederzijdsch aangenomen gebruik bij het einde van het jaar eene 13de en 14de maand uit te betalen en te ont- vangen (Cfr. Arrest van den Werkrechtersraad

Het onstuimig leven van Edmond Picard

Voordracht gehouden door Mr. LOUIS DIERCXSENS op de openingsvergadering van de "Conférence der Jeune Barreau" te Antwerpen. (Nederlandsche vertaling van René Victor)

Tijdens den strengen winter van 1854, landde de «Vasco de Gama», vermoed door een lan- gen overtocht, aan de boorden van de Hudson- baai, aan het lazaret van Staten-Island.

Van een lading landverhuizers werden er op het tusschende talrijke weggemaaid door een typhus-epidemie.

Het lijf gebroken door de geweldige oefen- ningen, de handen opengereten, met teer be- smeurd, verhit door de pijn, zoo waakt een scheepsjongen aan de sponde van zijn broeder, aangeast door de besmetting.

Dit kind, dat steeg in de masten, dat klom langs de touwen, dat het zeil losgooide op den top van den mast, dit kind van 17 jaar, zoo ver van de zijnen gevoerd door een gril, een zucht naar avontuur, de liefde voor verre hori- zonten en waarschijnlijk ook de reeds opkomende neiging tot het moeitevol leven: het is Edmond Picard.

Hij vertrok om een droom te verwezenlijken, die zonder verpozen opdoemde in zijne lange studieën, terwijl hij, als lastige en vrijheids- dorstige leerling, zijn humaniteiten deed in het Atheneum der Twaalf Apostelenstraat te Brus- sel. Zijn strijdustig karakter had hem gekluis- ter op de schoolbank der ongetemden en der onverbeterlijken; en daar, gebogen over zijn lessenaar, volkomen onverschillig aan de les- sen, teekende hij karveelen of verborg hij op de knieën een boek met avonturen.

Hij voelde diep in zich de geweldige behoef- te te vertrekken, te ontsnappen. Waarheen wil- de hij gaan? Waarheen... zegt Dorgelès. «Heeft dit belang? Het doel komt niet in aan- merking. Reizen is niet aankomen, het is ver- trekken. Het is de nooit voldane lust voortdu- rend iets anders te leeren kennen, het is de nieuwsgierigheid zijn dromen te vergelijken met de wereld, het is morgen, het eeuwige morgen».

Morgen, welk onmetelijk, overheerlijk, be- dwelmend programma, voor dezen droomer, dorstig naar vrijheid. Morgen, 't is de zee, de hemel, het ruwe zeemansleven, het zijn de ha- vens, de schepen, de eenvoudige en moedige gezellen.

Het was tengevolge van een onbenullig voorval in de klas, dat deze sluimerende wensch een onwederroepelijke beslissing werd. Wanneer eens de leeraar aan de leerlingen de keus had gelaten zelf het onderwerp te kiezen van hun Fransch opstel, schreef Picard in allen ernst: «Discours de St Eloi au bon roi Da- gobert pour l'exhorter à remettre sa culotte à l'endroit».

Deze grap kostte hem een strenge verma- ning.

«Beslist», vertelt Picard, «ik had genoeg van dit tegennatuurlijk gevangen zitten, waar- bij ik mij zelf zag als een dier in een beesten- spel. — Mijn droom te vertrekken, te vluchten, mee met een schip achter den horizon te ver- dwijnen, rees op in mijn geest, heftiger dan ooit. Antwerpen, zijn haven, zijn vloot, vast- gemeerd in de dokken, schenen mij zoo schild- derachtig en verleidelijk alsof een scherm werd weggeschoven vóór een verre achtergrond».

De ouders van Picard ondervonden nochtans een zekere ontgoocheling bij deze zonderlinge beslissing, maar zij voelden ze zoo diep ge- ankerd in het hart van hun zoon, dat zij wel verplicht waren aan zijn aandrang toe te ge- ven.

De vader, afkomstig uit de Ardennen, een streng en stug leeraar aan de vrije Hooge- school te Brussel, een geleerde vol rhetorischen geest, lyrisch en hoogdravend (deed hij niet door zijn dochters Corneille opzeggen?) ver- liet de oude woonst in de donkere Miniemen- straat, om zich zelf bezig te houden met de noodige formaliteiten voor de inscheping.

De moeder, een Vlaamsche vrouw uit Cad- zand, vond waarschijnlijk in haar vurige gods- vrucht den moed om den jongen Edmond te laten vertrekken en hem te Antwerpen te ko- men waarwel zeggen. — Hij wachtte in het

van Beroep van Antwerpen, d.d. 12 October 1931 in zake Banque Privée Anversoise t/ Van Moppes);

Maar aangezien de beroeper dergelijke overeenkomst noch bewijst noch aanvoert, en dat hij dus zonder grond beweert zich te be- roepen op een recht tot het bekomen van der- gelijke vergoeding;

Om deze redenen:

De Werkrechtersraad van Beroep der Pro- vinciën Antwerpen en Limburg, Kamer voor Bedienden, verklaart het beroep regelmatig in den vorm en daarover recht doende ten gron- de, verklaart het ongegrond, bekrachtigt het eerste vonnis en veroordeelt den beroeper tot de kosten.

Hotel der drie Koningen, Koepoortbrug, tot de «Vasco de Gama» opgetakeld was voor het vertrek.

't Is daar dat zij hem enkele lekkernijen bracht, enkele warme kledingstukken en voor- al den troost van haar moederhart.

Gedurende drie jaar doorkruiste hij oceanen en zeeën. — Lange tochten rond den aardbol. — Reizen om de wereld, maar vooral doorheen de menscheid.

Wat leert hij er? Hij leert er het volk ken- nen, en voor het volk medelijden en liefde ge- voelen.

Wat onthoudt hij ervan? De ondergang van de karakters door de vernedering van het knechtschap, door het juk dat overal aanvaard of opgelegd wordt. Dit prikkelt tot wanhoop de weerspannige ziel die de natuur had gehuis- vest in zijn ruwe schors.

Een spookbeeld richt zich voor hem op. De donkere en onmeedoogende schim der sociale verdrukking. Al degenen die hij ontmoet bij het zeevolk, waartusschen hij door een zoo zonderling toeval leeft, worden door haar ge- trapt.

Hij voelt er afschuw voor op het toneel des levens een figurant te blijven uit het burger- theater.

Dit groote duistere volk te kunnen helpen, zicdaar zijn ideaal.

Zal hij zulks kunnen: neen. Hij zal een an- deren weg opgaan.

Na schitterend zijn examen van tweeden luitenant ter lange omvaart te hebben afge- legd, laat hij het zeemansberoep in den steek. 't Is naar het recht, naar de rechtvaardigheid dat hij zich zal wenden. Hij treedt in de Uni- versiteit te Brussel, voltrekt er zeer snel zijn studieën en verlaat de hogeschool met de grootste onderscheiding.

Op 23 April 1860, legt de toekomstige sta- giaire, Edmond Picard, den eed af van advoa- caat; denzelfden eed dien hij later te verou- derd, te eng, te vormelijk zal vinden.

1860. Ziedaar de oproerige schooljongen, slachtoffer van de «school-hechtenis», die zich wilde bevrijden uit den engen greep eener eeuw, die Leon Daudet sindsdien als «stupide» heeft bestempeld; ziedaar de scheepsjongen, gekwetst, ontgoocheld, in opstand gebracht door de ellende die hij heeft gezien en beleefd, hij de burgerszoon, te jong in een te ruw le- ven geworpen. Ziedaar de student, nog ge- bronst door den gloed van het avontuur, die zijn al te doctrinaire leeraars toeriep: «Ik heb gezien wat gij niet gezien hebt», aan zichzelf overgelaten op den drempel eener loopbaan die waarlijk de zijne zal worden, eener loopbaan waaraan hij het beste van zichzelf zal kunnen geven. Hij heeft zijn weg gevonden.

1860. België put zich uit in een rustig-lus- teloos tijdperk dat stilaan volledig onbeduidend geworden is.

Het land schijnt terneergedrukt door de ver- moeienis die volgde op de krachtingspanning van 1830. De willoosheid is ingetreden na den heldhaftigen aanloop der omwenteling. Klein- geestigheid troont overal. De op de spits ge- dreven en onvruchtbare strijd tusschen libe- ralen en katholieken is ontketend en triomfeert. Een enge doctrinaire geest doordrenkt de twee groote, de twee eenige partijen.

«De politiek», zegt Edmond Picard», be- perkt hare bedrijvigheid tot een soort groote quadrille, in dewelke van den eenen kant Frère-Orban en van den anderen kant Jan-Baptist Malou, tegenover elkander staan. De zware Theodoor Verhaegen, stichter der vrije Uni- versiteit te Brussel, als tegenzet tegen de Uni- versiteit te Leuven, stelt zich aan als groot- meester der partij van liberalen en... vrijmetse- laars in de hoofdstad».

Stilaan wordt men de eerste schokken ge- waar van een herleving op alle gebieden der nationale bedrijvigheid.

Een schitterende ploeg staat op voor den strijd. Het zijn op zich zelf staande persoon-

lijkheden, hunkerend naar onafhankelijkheid. Stevens, De Braekeleer in de schilderkunst, Felicien Rops, de geestige tekenaar, de beeld- houwers Buré, Constantin Meunier, Camille Lemonnier, Charles De Coster in de letterkun- de, de toondichter Peter Benoit, de bouwkun- dige Poulaert, die de plans uitwerkt van zijn reusachtigen droom: het Vaticaan van het Recht.

«Het atelier Portaels», naar den naam van den kunstenaar, «wiens hand onmachtig was zijn vizioenen volledig weer te geven» groe- peert enkele jonge schilders. die zich vrijma- ken van hunne ouderen.

De striemende schaar der humoristen zwiept in «Uilenspiegel» al wat pedant en eng acade- misch schijnt.

«La Louve», op de Groote Markt, vlak over het «Brouwershuis», waar de liberale asso- ciatie zeteit, wordt de burcht der vooruitstre- vend-radicalen liberalen.

Edmond Picard, Charles Graux, Leo Van der Kindere, Adolf Demeur, Karel Buls, Eugène Robert, smeden er komplot. Paul Janson, in een jas van collegejongen, moduleert de eerste accoorden van die stem waarvan de warme klank de Assisenzalen zal in beroering bren- gen.

De studenten geven «le Crocodile» uit, «cro- quemitaine des bonzes et exterminateur des civistres».

De «Jeune Belgique» gaat geboren worden, aangemoedigd en ondersteund door Picard, die vol enthousiasme was voor den jeugdigen strijdust van een Max Waller.

De Vlamingen zetten den strijd in om on- der de nationale zon de plaats te veroveren waarvan men hen schijnt te verwijderen.

Het ontwakende België richt zich op tegen «les Minces», tegen diegenen die verantwor- delijk zijn voor de verdooving waarin ze het land laten verzinken. De willoosheid dreigt te ontaarden in een gewoonte.

Deze gisting wint ook de Balie, die met ge- negenheid de beweging volgt.

De «conferencies» ontluiken tot nieuwe be- drijvigheid en leggen nieuwe belangsteing aan den dag waarachter men een koortsige inspan- ning kan raden. Hun nieuw tijdschrift «Le Pa- lais» verschijnt en neemt stelling in de be- roepsconflicten.

De advocatenorde, bedwongen en gemuil- band door Napoleon, komt tot het begrip dat zij er toe bestemd is door de hooge dracht van het tegensprekelijk debat, mede te werken tot de verwerkelijking eener ware gerechtigheid. De «odieux bavards» van den eersten Consul maken zich vrij.

Er komt beweging bij de jongeren. Een van hun groepen «les rabougris» komt in conflict met de ouderen. Een manifest dat de handtee- kering Claudius draagt, schuilnaam van Pi- card, verwijt aan de ouderen dat in hun plei- dooien een atmosfeer heerscht, doordrongen van laag-bij-den-grondschen geest, een bur- gerlijke en verstikkende geest, die zich in ons land heeft ontwikkeld tengevolge van de lang- durige vreemde overheerschingen. Het manifest stelt zich ten doel in de juridische bedrijvig- heid meer leven, meer kunst, meer wetenschap, meer heldhaftigheid en meer vrijheid te hul- digen.

In navolging van de «Basoche», die destijds te Parijs haar korpslied had, hadden eveneens de «rabougris» hun couplet.

Jeunes aux fermes bataillons,
Entre deux résolutions,
Quant à choisir on nous exhorte.
Lorsque des Sages la cohorte,
Toujours sujette au tremblement
Nous dit de lune: c'est prudent,
Et de l'autre: cest téméraire,
Vaillants amis, n'hésitons pas,
Prononçons-nous pour la dernière.

Men legt er zich op toe de pleidooi schilder- achtig, keurig en stijlvol te maken, zoowel in rechte als in feite.

De jongeren gaan volgaarne naar Parijs. Welke leerschool voor degenen die de gelegen- heid hebben te luisteren naar: Lachaud, Jules Favre, Grévy, Nicolet, Berryer, Chaix d'Est- Ange.

Edmond Picard, met zijn ondervinding, die zijn tijdgenooten niet bezitten; hij, die door- heen heel de wereld het stof van verouderden slenter heeft afgeschud, neemt zijn aanloop ter verovering van de Brusselsche balie.

Zijn onvermoeibare bedrijvigheid zal ontkie- men in de teelaarde van het ontwakende België.

Hij zal met hardnekkigheid een durver zijn.

Als zinbeeld kiest hij een egel die tus- schen de tanden het opschrift draagt: «Je Gène».

Hij is bereid tot alle onderneming en tot allen kamp.

Hij voelt in zich den drang tot den strijd tegen deze ellende en die vernedering. Die drang wordt de middellijn van heel zijn be- drijvigheid.

Hij gaat ten strijde trekken tegen «les Min- ces».

Edmond Picard gaat in stage bij Meester Jules Lejeune.

Het zou een naïviteit zijn hier Meester Jules Lejeune voor te stellen.

Zijn roem is van dien aard dat hij triomfeert over den dood.

Zijn blijvend werk tart vergetelheid en on- verschilligheid.

Dit «harmonisch wezen» heeft twee onster- felijke dochters nagelaten: «De Bescherming der Jeugd» en de «Voorwaardelijke Veroor- deeling».

Meester Lejeune was nog geen 10 jaar aan de Balie, wanneer Edmond Picard naar hem toeging uit instinct, bekoord door die stem zoo heerlijk muzikaal, lenig en verleidelijk.

Deze stage duurde geen drie jaar, maar volle 51 jaar.

Tijdens de feesten die ingericht werden ter gelegenheid van het vijftigjarig beroepsjubi- leum van Meester Lejeune, zegde de feestrede- naar aangaande Edmond Picard: «De zestig- jarige die nog steeds bij u ter school is».

Als een werkelijk Mentor, zal Meester Jules Lejeune, tijdens lange samenspraken, die plaats hadden tot op het einde van zijn leven, naar het toeval van hunne talrijke ontmoetingen, verre van in te studeeren dossiers en van vassie bureeluren, zooals het Socrates deed met een leerling, zorgen voor zijn beroepsopleiding en meer nog voor zijn opleiding tot mensch.

Hij, de virtuoos met de muzikale en stree- lende stem, zal hem de kunst der pleidooi lee- ren: «Het is een reusachtig klavier, zegde hij, waarin al de faculteiten van den menschelijken geest en al de gegevens der wetenschappen hun plaats vinden, als zoovele toetsen gereed om de noten te doen klinken van heel de gam- ma der gedachten en der ontroeringen van de ziel».

Hij zal hem aanzetten tot groote geestdrift en tot edel initiatief. Hij zal hem al zijne eerste werken ingeven: datgene over de uitvindings- brevetten, in samenwerking met Xavier Olin; datgene over het beroep van advocaat met Gustave Duchaine, en ook dat over de vergoe- dingen verschuldigd aan den onteigende we- gens openbaar nut.

Hij zal hem ook voortdurend prikkelen en bezielen.

Hij zal ook trachten de politieke driten van zijn leerling eenigszins te remmen, politieke driten waardoor hij zich zooveel vijandschap en zooveel wrok op den hals haalde.

* *

Begaafd met al de eigenschappen die een groot advocaat kenmerkten, beschermd door zulk vooraanstaand patroon, had Edmond Pi- card, die zijn loopbaan begon in deze periode van verzet, die het ontlukken van jonge talenten moest vergemakkelijken, heel wat troeven in de hand; hij diende er ook nog gebruik van te maken.

Er wordt dikwijls beweerd dat in elk men- schenlot de gunstige kans op zeker oogenblik binnen het bereik komt te liggen. Hij wist ze op schitterende wijze te grijpen.

De cliënteel, deze rijke douairière, voor de- welke wij zooveel oplettendheid aan den dag leggen, vertrouwde hem zeer spoedig en wei- gerde hem geen enkele harer gunsten.

In den beginne scheen de jonge advocaat slechts één enkele zorg te kennen: het winnen van zijn proces. Zijn tijd werd verslonden door voortdurende studies en opzoekingen. Hij over- woog en bewerkte elke betwisting met deze hardnekkigheid, die hij trouwens in alles aan den dag legde. Hij was uitsluitend de koppige en eenzijdige vooringenomen verdediger van de invidueele belangen.

Voor dezen athleet met de breede schouders, met den snijdenden en doordringenden blik, met den wijsvinger gericht naar de bewijsvoer- ring is elke zaak een gevecht.

Wel wordt hij benadeeld door een stem die de medeklinkers doet knarsen maar hij weet er scherpe strijdtonen uit te halen. Zijn ge- makkelijk en lenig woord, zijn breed gebaar, zijn nauwkeurige en heftige bewijsvoering doen zeer spoedig den toon zijner stem ver- geten.

In alle dingen weet hij een verfijnde en angstvallige behaagzucht aan den dag te leg- gen. Behaagzucht in het kinbaardje à l'impé- riale, in dien zakdoek van roode zijde, zoo luxueus socialistisch; doch een behaagzucht die vooral uitkomt in de uitgezochte woorden, in den harmonieusen vorm, in het betoog steeds doorpriemd met iets uit het domein van kunst of wetenschap.

Hij tracht, door het bijbrengen van sommige zinspelingen, vreemd aan de betwisting, deze uit haar eng kader te doen treden, haar bree- der te maken en haar aldus meer belang te ge- ven.

Met zijn rusteloos, gepassioneerd en vurig gemoed heeft hij de zoo kostbare gave zich aan de balie te kunnen warm maken voor de zaak die hij verdedigt. Daar wordt hij de paladijn van het woord, die hardnekkig aanvalt en die de handigste slagen weet af te weren met eene verbluffende behendigheid.

Wat houdt deze omwentelaar ervan alleen te strijden tegen allen! De strijd is zijn echt klimaat. Herdenkt de sombere uren van het proces Pelzer, wanneer hij geklemd tusschen den Procureur en het opgewonden en rumoerig publiek, kon uitroepen: «Nooit is een crimi- neel proces gevolgd geworden met zooveel

bitterheid, drift en wrok, door een onwetende en driftige menigte... ja, ik herhaal het, onwetend en driftig, en dat zij morre indien haar zulks behaagt ! »

Welk bewijs van fiere onafhankelijkheid geeft hij niet wanneer hij naar Parijs snelt om de verdediging voor te dragen van Camille Lemonnier, vervolgd wegens zedenschennis tengevolge van een artikel verschenen in « Gil Blas » onder den titel « L'enfant du Crapaud ». Gewapend met zijn groote literaire bevoegdheid kwam hij in een pleidooi vol geest het werk van zijn vriend opeischen als nationaal bezit. Hij ontzegt aan onze geburen niet enkel het recht dit werk te kritieken, maar zelfs het recht het te beoordeelen ! Zoozeer, zegt hij, verschilt onze kunst van de uwe !

Welk bewijs van beroepsolidariteit, van confraterniteit geeft hij niet wanneer in de maand Mei 1889 voor het Assisenhof te Bergen het proces van het « Groot Komplot » begint.

Gedurende drie weken gelukt hij er in de absolute eenheid der verdediging te handhaven, omringd van 19 confraters, die allen zijn jongeren zijn, en te midden van een geweldig dossier van meer dan 1200 stukken.

Elk beschuldigde wordt er verdedigd in verhouding met de belangen van al de andere betichten. Geen enkel persoonlijk argument, geen enkele bijzonderheid die den eene zou kunnen redden en de anderen zou kunnen bezwaren. Welk een merkwaardige tucht.

Edmond Picard is er in gelukt heel het debat op een hooger plan te brengen.

Het proces van enkele stakers, van enkele oproerlingen, wordt het proces eener gedachte.

Het is de vrijheid van meening, de vrijheid van vereeniging die bevestigd worden door een verdict van algemeene vrijspraak.

Deze paradoxale idealist houdt van de werkelijkheid en van het concrete. Hij put zijn gedachten in de levensonderervinding en hij levert zich slechts volledig over aan zijn ideeën wanneer deze hem rechtvaardig voorkomen omdat hij ze gewogen en beproefd heeft en ze heeft laten rijpen. Maar dan gaat hij ook onweerstaanbaar vooruit !

Er bestaat voor hem geen enkele hinderpaal. Hetgeen de behendigen « de wisselvalligheden » noemen kent hij niet, want hij voelt geen enkel behoefte tekortkomingen te verbergen onder het « zoo actuele » masker van het opportunisme.

Hij haat alle vergelijk en wil dat de advocaat volledig onafhankelijk weze, vrij van alle ondergeschiktheid, sterk doordrongen van de voorrechten van onze orde en van den sociaal plicht der verdediging. Voor hem is « de balie » eene instelling met publiek karakter waarvan het de bestemming is het tegensprekelijk karakter van het debat op de meest volstrekte wijze te verzekeren, zonder dewelke een juridische discussie vreemd zou blijven aan de gerechtigheid en geen achtenswaardig moreel gezag zou hebben ».

In zijn handboek over het Beroep verklaart hij de zuivere beroepsregels der orde. Hij legt er zich op toe in talrijke spreekbeurten, aan de jongeren, de gevaren en de heerlijkheden van de loopbaan die ze gekozen hebben uiteen te zetten.

15 jaar later zal hij in « Le Paradoxe sur l'avocat », dit vurig en machtig werk, in eenige spreken gevonden in zijn persoonlijke ervaring, heel de filosofie van het leven aan de Balie samenvatten.

Rond hetzelfde tijdstip vat hij het plan op een orgaan in het leven te roepen bestemd voor den dagelijkschen strijd, het werktuig dat zijn opvoedende actie zal regelen en het voortduren ervan zal verzekeren. Zoo stichtte hij het « Journal des Tribunaux » !

Zijn voortdurend vorsch, zijn tegenwoordigheid aan het Hof van Verbreking, waar hij benoemd wordt in 1880, de rechtsatmosfeer die hem omringt en de geest van het recht die in hem woont, dit alles maakt van hem een rechtsgeleerde, een jurisconsult in de meest verheven beteekenis.

« Hij zal het recht niet enkel meer beschouwen in zijn onmiddellijke en gebruikelijke toepassingen. Hij zal het niet meer zien, zooals vroeger, sluipend en kruipend in de processen, zonder juist inzicht in de voortdurende werking van het recht te midden der menselijke gemeenschappen ; zich enkel openbarend in de gerechtshoven, deze hospitalen van de tijdelijke zieke of verminkte rechtsverhoudingen ».

Het gevoel van de almacht van het recht ontwaakt in hem en drijft hem tot een arbeid die de algeheelheid ervan tracht te omvatten.

Hij begint den geweldigen invloed van het recht naar buiten te dooigronden, zijn ware hoofdzakelijke betekenis als gemeenschaps-hygiene. Nog beschouwt hij het niet in zijn majestatische waardigheid van groote wereldkracht ; maar toch cristalliseert en synthetiseert zijn rechtsopvatting zich meer en meer.

Een toevallige omstandigheid komt zijne evolutie bespoedigen en legt in zijn geest het juridisch bouwplan vast van het rechtsmonument ; het is zijn benoeming tot hoogleeraar aan de Université nouvelle waarvan hij één der stichters is.

In 1892 stelt Elisée Reclus, de beroemde aardrijkskunde, voor, eene reeks spreekbeurten te houden in de vrije universiteit. Tot ieders verbazing weigert de beheerraad de toelating onder voorwendsel dat Reclus er anarchistische ideeën op nahoudt.

Zulks deed een werkelijke « intellectuele opstand » ontstaan, opstand die als gevolg had het stichten van de Université nouvelle waar Picard gelast werd met het doceeren van de Encyclopedie van het recht en van den cursus van inleiding tot den Code Napoleon.

Zijn universitaire arbeid laat hem toe eindelijk het recht te beschouwen in zijn majestatisch geheel. De ruime juridische vlakten doen zich thans duidelijk aan hem voor. Het is sedertdien zijn voortdurende bekommernis de grondstructuur van het recht in de blijvende elementen van zijn machtigen bouw te onderkennen en te beschrijven.

Vanaf het « Paradoxe sur l'avocat » strekken al zijne geschriften — het weze de Scènes de la Vie Judiciaire, de syllabus van zijne universitaire lessen of zijne Grandes Fresques Encyclopédiques — er toe den jurisconsult te vormen.

Maar het werk dat in dezen zin zijn meesterschap zal bewijzen zal zijn het « Corpus Juris Belgici » : Les Pandectes en le Droit pur.

De Pandecten, dit werk dat hij heeft ontworpen en waarvan hij spoedig geheel vervuld was tijdens zijne lange gesprekken met Mter Lejeune. Dit werk dat hij heeft aangedurfd, welk onmetelijke wetenschappelijke arbeid.

Picard had niet uitgemaakt tot waar deze titanenarbeid hem zou leiden ; hij kondigde in zijn prospectus 25 boekdeelen aan. Er zijn er thans 135 en het werk is niet ten einde.

Naar het voorbeeld van Justinianus wilde hij in een soort encyclopedie heel het Belgisch recht van de 19de eeuw samenbrengen. Al de wetten ervan uitgeven, niet in een wetboek, doch ze groepeeren aan hoofde van elke handleiding waarop ze betrekking hebben ; de rechtspraak ervan catalogeëren en eindelijk de talrijke vraagstukken die er betrekking op hebben, belichten.

Colbert onder Lodewijk XIV, d'Aguesseau onder Lodewijk XV hebben waarschijnlijk hetzelfde inzicht gehad, doch hunne ordonnanciën zijn slechts fragmenten van het gedroomd geheel.

Om het werk op touw te zetten omringde Picard zich van een schaar medewerkers, geworven zoowel uit de magistratuur als uit de balie. 10.000 boekdeelen vormden het geestelijk materiaal waaruit één voor één deze handleidingen geboren werden die, alhoewel niet volmaakt, zich toch onderscheiden door de objectiviteit van hunne inductieve methode.

Een dergelijk werk is als de Sysphus-rots.

Om het tot een goed einde te brengen is er een zoo gebiedende wilskracht noodig dat zij alle hartstochten beheerscht.

Moest hij dan niet noodzakelijk blootstaan aan den haat, aan de afgunst, aan alle hinderlagen ? Men verweet hem scherp de langdradigheid van het werk dat zich steeds meer en meer uitbreidde.

Naar aanleiding van het berucht proces der Pandecten, dat ingeleid werd door een jong confrater, die in werkelijkheid de stroomaan was van zijn politieke tegenstrevers, bestempelde Picard dien drang tot afbreken als « Belgica Morbus », terwijl hij deed uitschijnen hoezeer deze gewoonte steeds hindernissen op te stellen, eigen is aan ons nationaal karakter.

Het proces bracht heel wat beroering, doch bleef zonder invloed op het werk.

Op het schutblad van de deelen die verschenen na deze kwaadaardige vitterij deed Picard deze gedachte van Renan drukken : « Het is regel voor hen die zich met hogere dingen bezighouden aan de minderwaardigen het recht te ontzeggen hen van hun weg af te leiden. »

* *

Tot dezen arbeid beperkte zich het streven van den jurisconsult niet ; hij had aan zijn land een codex en een digestus geschonken, hij besloot het ook instituten te geven.

Instituten zooals diegenen welke de groote keizer had geïnspireerd aan Tribonianus, Theophilus en Dorotheus, doch aangepast aan onzen tijd. Geen « Encyclopedie van het Recht » met veelbelovenden titel, doch met verstrooide, verwarde en niet gegroepeerde gedachten. Doch een filosofie, een mechanica en een wiskunde van het recht. Begrippen in eene volledige rangschikking, een synthese, een heerlijk panorama van de keten der hoogste juridische bergtoppen.

Hij schreef « Le Droit pur ».

* *

De nachtmerrie was ten einde. De oorlog was gedaan.

Door de tooverkracht van een symbolische pennetrek vergeet het volk voor 't oogenblik zijne ontberingen, zijne ruïnen, zijn lijden.

Vreugde ! Vreugde vrij te zijn, vreugde verlost te zijn, oneindige vreugde te leven !

De uiteindelijke vrede. De vrede, die Picard te zeer gewenscht heeft zal niet meer de wonde der eigenliefde kunnen heelen die zijn oud hart heeft getroffen.

De oorlog heeft hem bitter beproefd. Hij heeft zijn vurige liefde tot het leven en zijn enthousiasme geremd om op dezen heugelijken dag slechts een ontgoocheld grijsaard over te laten... Wanneer hij in 1916 voor de derde maal geroepen was geworden tot het stokhouderschap der balie bij het Verbrekings-

hof was hij herkozen geworden met eenparigheid van stemmen.

Het stokhouderschap bij de balie van verbreking duurt twee jaar, (indien het niet de wet is, is zulks toch de gewoonte). Welnu, in 1917, werd Meester Edmond Picard niet herkozen.

In een interview dat hem afgenomen was te dien tijde had hij zijn vurigen wensch te kennen gegeven een onmiddellijken vrede te zien teekenen.

Deze vrede spijs alles viel niet in den smaak van zijn confraters. Zij deden het hem wel gevoelen.

De zes leden der balie van Verbreking die nog te Brussel aanwezig waren kozen Mter Leon Delacroix voor het stokhouderschap van het jaar 1917/18.

Edmond Picard schreef in gematigden toon aan zijn tegenstrevers hoezeer hij het betreunde dat politieke drijfveeren hun houding beïnvloedden, daar waar zich enkel een kwestie van beroepswaardigheid voordeed. En God weet welk schitterend voorbeeld van beroepsdeugden hij steeds geweest was ! Evenals Demosthenes, tijdens het komplot van Harpales, had hij op zich den smaad eener verdenking voelen wegen.

Sindsdien behield hij in zijn betrekkingen met zijn confraters een zekeren afstand, omfloerst van stille melancholie. Enkel Mter Charles Woeste, zijn eeuwige tegenstrever, vond genade in zijn oogen.

Hij is meer dan 80 jaar oud. Hij pleit regelmatig voor het Hoogste Hof en besteedt steeds dezelfde zorg aan het opstellen van zijn voorzieningen in verbreking, en legt dezelfde nauwgezetheid aan den dag in het samenstellen van zijn bundels, hetzelfde hoogstaand plichtsgevoel in zijn pleidooien. Nochtans schijnt de toorts welke hij draagt sedert zooveel jaren hem uit de handen te glijden. Hij bezit niet meer — en ieder voelt dit onwillekeurig — hetzelfde geloof in de rechtvaardigheid der menschen, waaraan hij nochtans met zooveel liefde zijn leven had toegewijd.

In 1920 treedt hij voor de laatste maal op, in de arena van het volksgerecht. Voor het Assisenhof van Brabant begint het proces van het dagblad « La Belgique », een proces van defaitisme. De bestuurder van dit blad, betaald en ondersteund door den bezetter, had een hatelijke taak ondernomen en trachtte door leugenachtige artikelen de ontmoediging en den schrik te zaaien tusschen een bevolking waarvan de weerstand en het optimisme geen oogenblik faalden. Eenvoudig stemde Picard er in toe dezen beschuldigde van verraad te verdedigen.

In zijn jeugd had hij geschreven : « Het is onwaar dat de advocaat enkel deze zaken behoort te verdedigen welke hij in geweten rechtvaardig acht, dit is een valsche spreuk, want zij baart schijnheiligheid en ontmoediging. » Hij zal dus deze zaak verdedigen die zijn vaderlandliefde afwijst, maar waarin zijn plicht als advocaat hem dwingt op te treden, onafhankelijk en vrij in de keuze van de te gebruiken argumenten.

Hoe zou men de grootheid van dergelijk professioneel plichtgevoel niet bewonderen !

* *

Nu zal hij niet meer pleiten. Hij is gekomen aan den avond van de gedachte. Hij haakt, zooniet naar rust dan toch naar de kalmte, naar den eenvoud, naar het teruggetrokken leven. Aan het einde gekomen van een elliptischen boog die, weggaande van de natuur hem terug tot de natuur brengt, verlangt hij den landelijken vrede. Hij keert terug tot dit eenvoudige leven dat hij onder andere vormen en in andere streken gekend heeft, reeds vóór 65 jaar.

Op 10 April 1920 schrijft hij aan den Minister van Rechtswezen :

« Den drie en twintigsten van deze maand » zal het zestigste jaar van mijn beroepsbedrijvigheid als advocaat ten einde loopen en ik ben in mijn 84ste levensjaar.

Ik zou wenschen de tijd die mij nog te leven overblijft te kunnen besteden aan het afwerken van mijn arbeid over wetenschap » pelijk recht waaraan ik een groot gedeelte van mijn krachten heb besteed, vooral van » het « Corpus Juris Belgici » zooals het zich » voordeed op het oogenblik dat de groote » oorlog en zijn gevolgen er de harmonie van » verbroken hebben ; ik bedoel het geheel » waarvan ik sedert 1880 de verschijning heb » doorgezet onder de titels « Les Pandectes » Belges » en « Le Droit Pur », met de hoop » aldus een juridisch monument op te bouwen

» dat in de geschiedenis de rol zal kunnen » aanduiden vervuld door ons land ten opzichte » van een der machtigste sociale krachten.

Ik heb het gevoel dat ik, om dezen uitersten plicht te kunnen verwezenlijken, behoefte heb aan eenzaamheid, verre van alle » menschelijk rumoer. Het is daarom dat ik » met tegenwoordig schrijven aan de regeering » mijn ontslag zend als advocaat bij het Hof » van Verbreking, ambt dat ik sedert 1880 » vul, en ik besloten heb mij van nu af op den » buiten terug te trekken. »

Hij verlaat de orde waarvan hij de oudheidsdeken is.

Hij verlaat het gerechtshof en heel het publiek leven. Achtereenvolgens heeft hij zijn hotel in de Guldenvieslaan verlaten, zijn verblijf te Dool, het toevluchtsoord in de Kempen gedurende zijn korte verlofdagen, en eindelijk het huis uit de Hertogstraat waarin Lord Byron, tijdens zijne verbanning, verbleven had en van waaruit hij met zooveel genoegen staarde op het groene gebladerie van het park.

Hij vestigt zich te Dave aan de Maas bij een zijner schoondochters, in een nederige woning die genoemd wordt « La Retraite Champêtre ». Men heeft er toegang langs een rotsachtigen en smallen weg : « La Haie des Pauvres ». Het is daar dat hij zal leven in bijna ascetischen eenvoud tot op den dag dat de laatste straal van zijn schitterend verstand zal uitdooven. Hij betreft er slechts één kamer, één enkele kamer, bijna een cel.

Het uitwendig leven, de balie, de politiek, verstandhoudingen en oneenigheden, niets van al onze gemeenschappelijke bekommernissen kon hem voortaan nog uit zijn afzondering lokken.

Zijn baard is gansch wit, zijn haren staan verward. Door zijn omgang met de natuur heeft hij stilaan volledig alle behaagzucht verloren. Zijn gelaat, zoo vol uitdrukking, is gerimpeld. Hij is bijna blind.

Gedurende de zonnige dagen vindt men hem droomend in zijn boomgaard, met op het hoofd een grooten boeren hoed, die hem beschermt tegen den gloed der zon.

Het is in deze thébaïde dat hij zijn arbeid voortzet ; daar schrijft hij zijn herinneringen en de beste hoofdstukken uit zijn boek « Vers la Vie simple » waarin hij verklaart door welken stillen gedachtegang, door welken onmerkbaaren innerlijken drang hij er toe gekomen is al zijn goederen weg te geven, alle weelde te vluchten, alsook al het confort waarvan hij had kunnen genieten, om terug te keeren naar den primitieven eenvoud.

In de maand Juli 1922, na eene vergadering van het verbond der advocaten (waarvan hij de stichter was) gaat de Balie hem een bezoek brengen.

Het was zijn laatste aanraking met de wereld.

In 1924 bemeestert de dood zijn sterken ouderdom. De baanbreker van het recht is niet meer.

Welk heerlijk voorbeeld van taai volharding, van voortdurende werkzaamheid, van volgehouden wilskracht, heeft hij niet gegeven, hij, die gedurende zestig jaren, elken morgen, zooals de geloovige offert aan zijn God, zich begaf naar den tempel van het recht, naar het Gerechtshof.

Wanneer de glorie van den tijd sterker zijn edele juristenfiguur zal hebben doen uitkomen, wanneer ze een keus zal gedaan hebben tusschen zijn uitgebreid werk, dan zullen de jongeren nog deze gedragslijn herlezen welke hij voor hen getrokken heeft : « Mijn hoogste » wensch zou zijn te hebben bijgedragen tot » de vorming van een jeugd die diep het ge » voel en den wil zou hebben van haar land te » zijn, er al de bestanddeelen van lief te hebben, ons bezit aan kunst en aan gedachten te » vergrooten, een eenvoudig en werkzaam leven te leiden en in het leven te zoeken niet » het ongenaakbaar geluk, doch het meest » wonderlijk en het meest aangrijpend schouw » spel dat een menschelijk gemoed belang kan » inboezemen ».

Mochten de nieuwe generaties, die elk jaar in steeds grooter getal in onze gerechtshoven toekomen de leer van ons heerlijk beroep putten in zijn verheven voorbeeld.

Het recht is het doel geweest van zijn leven en niemand heeft van de advocatuur een hooger ideaal gehad dan hij.

Mochten ook wij, in de moeilijke uren van ons professioneel bestaan, ons laten leiden door het juridisch credo van Meester Edmond Picard : « Ik geloof in het recht, ik zie het recht zeer schoon, niemand zal er in gelukken den glans ervan te doen tanen. »

NOG OVER EDMOND PICARD

Quiconque lutte contre des forces naturelles finit par être vaincu.
Edmond Picard

De voordracht van Mr Louis Diercxsens, die heden in Nederlandsche vertaling in het R.W. verschijnt, is stellig een schitterende synthese van het « onstuimig leven » van Edmond Picard. De bedrijvigheid van dezen grooten advocaat was zoo menigvuldig en zoo alzijdig dat onze confrater zich heeft moeten beperken tot het zuiver juridisch gebied en de verdiensten van Edmond Picard op het ter-

rein van letterkunde, kunst en politiek niet heeft kunnen aanraken. Doch enkel voor wat het recht betreft wekt de uiteenzetting van Mr Diercxsens bij mij enkele bedenkingen op die ik de behoefte gevoel aan de lezers van het R.W. mede te deelen.

Iedereen zal zich onvoorwaardelijk vereenigen met den lof door den voordrachtgever toegeswaaid aan de edele figuur van Picard,

waarvan de bovenmenselijke werkkraft, de uitzonderlijke talenten, het hoog professioneel plichtbesef en de vrije onafhankelijkheidsgeest steeds terecht als voorbeeld zullen gesteld worden aan al degenen die in hun beroep van advocaat de hoogste volmaaktheid wenschen na te streven.

Een enkele maal heb ik hem gezien en gehoord, namelijk voor het Assisenhof te Brussel tijdens het proces van het blad «La Belgique». Hij leek er zeer oud en verzakt, de stem scheen mij niet meer de noodige kracht en het vereischte vermogen te hebben voor de zware en ondankbare taak die hij op zich had genomen; zijn tegenstrever Mr Huysmans was hem onbetwistbaar de baas; doch soms laaide het smeulende vuur nog op en wist hij in enkele sierlijke en hooggedragen perioden licht te geven aan zijn gevoelens van verontwaardiging of van medelijden. Toen kon ik beseffen wat die mensch in den tijd van zijn volle glorie moet geweest zijn. Het zal onuitwischaar in mijn geest geprent blijven dit tragische beeld van den ouden man die met zijn laatste krachten pal staat tegen een stroom die hem te sterk wordt, doch die niet begeeft en in zijn rotsvast plichtbesef de heerlijke sereniteit vindt om aan alle stormen het hoofd te bieden.

Mr Diercxsens zegt terecht dat de tijd zijn werk zal schiften en dat de komende geslachten duidelijker en juist zijn figuur zullen leeren zien en waardeeren. Enkel om hiertoe bij te dragen wensch ik deze korte beschouwingen ten beste te geven.

Ik ben het inderdaad op één punt met Mr Diercxsens niet eens en op een ander punt zou ik in het belang der ware grootheid van Picard de voordracht in zekere mate willen aangevuld zien.

* * *

Wanneer ik afwijk van de zienswijze van den voordrachtgever is dit namelijk het geval bij zijn bespreking van het rechtsphilosophisch werk van Edmond Picard waarvoor Mr Diercxsens enkel woorden van lof over heeft. Het is ongetwijfeld een zeer groote verdienste van Picard op sterke wijze de behoefte te hebben gevoeld niet stil te staan bij de rechtspraktijk die, hoe verheven hare beoefening ook wezen moge, toch slechts een zuivere techniek blijft, doch boven het positieve recht de blijvende elementen en de hoogere waarden van de rechtsorde te hebben gezocht. Het is echter een volstrekt verkeerde meening te beweren dat Picard op dit zuiver wetenschappelijk gebied werk van betekenis zou hebben geleverd.

Mr Diercxsens begint hier dezelfde vergissing als diegene die begaan wordt door Alix Pasquier (1) in zijn biographie van Edm. Picard, waar deze het boek «Le Droit pur» een «ouvrage incomparable» noemt en waar hij zegt: «Le Droit pur est peut-être le plus beau livre juridique qui ait jamais été écrit en langue française.» Dat die meening onder de Belgische juristen zeer verspreid is en door de meesten zonder onderzoek als klinkende munt wordt aangenomen weet ik zeer goed, doch dergelijke bewering zal niemand ernstig opnemen die zich op rechtsphilosophische studie heeft toegelegd.

In werkelijkheid dient «Le Droit pur» evenals «Les grandes fresques du Droit» en «Les Constantes du Droit», — die slechts herhalingen zijn van het eerste boek, — veel minder te gelden als wetenschappelijk werk dan als behoorlijk journalisme. Al die boeken van Picard vertoonen eerst en vooral een volstrekt gemis aan voldoende inzicht in de speciale vraagstukken die de schrijver wil bewerken. Juist in 1899, wanneer «Le Droit pur» verschijnt, gebeuren er in de wereld der rechtstheorie geweldige evenementen. In Duitschland staat het werk van Bergbohm midden in de algemeene belangstelling, in Frankrijk heeft Raymond Saleilles een geweldige bres geschooten in de schansen der verouderde rechtsbeschouwing. Van dit alles vermoedt Picard niets. Zijn documentatie is verouderd. Hij is niet verder gekomen dan het werk van Ihering dat op hem een geweldigen indruk heeft gemaakt en dat hij in zijn geschriften slechts paraphraseert, terwijl hij er zooveel mogelijk de wetenschappelijke kanten afslijpt. Iets eigen, iets origineels heeft hij er niet bijgevoegd. Zijn bepaling van de rechtselementen is glad verkeerd, zooals zoo menigmaal reeds werd betoogd; en het schema dat enkel past op het zakelijk recht wilde hij voorstellen als de eeuwige grondstructuur van alle rechtsbegrip.

Erg oppervlakkig en zeer fantasistisch dienen dan ook deze rechtsphilosophische schriften van Picard genoemd te worden. Zij zijn op het gebied der wetenschap volledig zonder echo gebleven. In de geschiedenis der Fransche rechtsphilosophie van de laatste jaren telt Picard niet mee; in Nederland en Duitschland is hij volledig onbekend. Nergens zult ge hem in een ernstig werk over de wijsbegeerte van het recht geciteerd vinden. Het oordeel der wetenschap is, voor wat dit betreft, definitief geveld.

Dat ik deze meening sinds lang ben toegegaan blijkt uit den volgende passus uit de openingsrede die ik in 1925 de gelegenheid had uit te spreken voor de Vlaamsche Conferentie der Antwerpsche Balie:

«In ons land hield men zich tot nog toe zeer

weinig bezig met de vraagstukken aangaande de wijsgeerige gronden van het recht, en het eenig philosophisch werk, dat hier een weinig opgang maakte is dit van Edmond Picard. Hoezeer we ook dezen betreuden, uitstekenden rechtsgeleerde hoogschatten, hoezeer we ook zijn verbazenden arbeid bewonderend waardeeren en hem als contrater om zijn schitterende hoedanigheden en zijn vrijen geest in ons harte dragen, toch dient het gezegd dat zijn werk over de wijsbegeerte van het recht uitermate arm is en dat een boek als zijn al te zeer geprezen «Le Droit pur», onbetwistbaar blijken ervan geeft dat het denken van Picard heelemaal vreemd is gebleven aan de waarlijk diepe vragen, die aan de philosophische staats- en rechtsleer gesteld worden. De litteraire oppervlakkigheid van Edmond Picard en zijn onwetenschappelijke filosofie hadden hier te lande school gevormd, doch de plant is niet levenskrachtig gebleken en wij mogen er niet om treuren dat zij spoedig verdorde...» (2)

Verdere studie heeft in mij nog sterker deze meening gestaafd.

* * *

Zoo, naar mijn oordeel, Mr Diercxsens den lof van Picard als rechtstheoreticus sterk overdreven heeft, denk ik van den anderen kant dat hij zijn grootheid als advocaat en zijn edel karakter als mensch eenigszins te kort heeft gedaan door de activiteit van Edmond Picard in den strijd voor de Vlaamsche herwording volledig in de schaduw te laten.

Het kon niet anders of een man als hij, die zoozeer stond te midden van het bruischende leven van zijn tijd, diende stelling te nemen aangaande het Vlaamsche vraagstuk. Zooals altijd luisterde hij hier enkel naar zijn rechtvaardigheidsgevoel en volgde hij het richtsnoer dat hem gegeven werd door zijn onafhankelijke geest. Edmond Picard was een warme vriend der Vlamingen, hij voelde intens de vernedering die op hen drukte door den toestand van ondergeschiktheid waarin zij gehouden werden, verstoken als zij waren van alle hooger onderwijs terwijl hun taal geweerd werd als middel tot hoogere beschaving. En waar Picard onrechtvaardigheid zag bleef hij niet werkeloos doch had zijn beste krachten veil om het recht te doen zegvieren.

Zoo zien we hem dan ook met warm enthousiasme optreden als advocaat voor ons hoogste Hof bij verschillende van die pijnlijke incidenten die zich voordeden in den harten strijd voor de vervlaamsching van het gerecht, — incidenten die ieden ten dage aan iedereen bijna onbegrijpelijk voorkomen.

In het jaar 1873, wanneer de beruchte zaak Schoep gebracht werd vóór het Hof van verbreking en er aan den Antwerpschen advocaat De Laet verboden werd de verdediging van zijn client in de Nederlandsche taal voor te dragen, was het Edmond Picard die besluiten nam en die met fiera hardnekkigheid in een schitterend pleidooi het recht opeischte voor de verdediging om, ingevolge de grondwet, te mogen gebruik maken van de Nederlandsche taal. De geschriften over de geschiedenis der Vlaamsche beweging leeren ons hoe Edmond Picard in zijn uiteenzetting aan het Verbrekingshof op aangrijpende wijze de verzuchtingen van het Vlaamsche volk deed kennen, hoe hij in striemende bewoordingen het onrecht dat de Vlamingen werd aangedaan brandmerkte en hoe hij van toen af voorspelde dat alle pogingen om het Vlaamsch rechtsherstel te belemmeren noodzakelijk zouden schipbreuk lijden. Het was tegen Edmond Picard dat toen de vlijmende rede gericht was van den advocaat-generaal Mesdach de ter Kiele; die rede die historisch zal blijven, waarin de Nederlandsche taal «un idiome inintelligible» genoemd wordt, waarin Picard beschuldigd werd geen besef te hebben van de elementaire beleefdheid, en waarin het orgaan van het Openbaar Ministerie hem verwijt niets anders te doen dan te pleiten «pour la galerie», slechts een «vaine parade» uit te halen en waarin zijn heerlijk pleidooi betiteld wordt als «un divertissement» waarvan het Hof genoeg heeft. (3)

Die woorden heeft hij om zijn rechtvaardigheidsgevoel moeten verduren.

Hetzelfde gebeurde in het jaar 1890 met het geval Josson. Deze had als advocaat het recht opgeëischt zijn verslagen aan het Bureau van kosteloze rechtspleging in het Nederlandsch op te stellen en had hierom een tuchtstraf opgelopen. Ook deze zaak werd voor het Beroupschhof en het Verbrekingshof door Edmond Picard met warm enthousiasme gepleit en in verheven bewoordingen eischte hij het recht op voor den Vlaming om naar goeddunken van zijne taal gebruik te maken. (4)

Hij begreep ten volle de Vlaamsche beweging en besefte diep welk rechtsherstel er noodig was om een gezonden toestand in de Vlaamsche streken in het leven te roepen. Overal waar hij rechtsverkrachting of machtsmisbruik ten nadeele van Vlamingen ontwaarde, stond hij in de bres. Zijn stem klonk echter in de woestijn. Men beschouwde zijn «flamingantisme» als een onschuldige fantasie. Men nam het niet ernstig op. Het leek ook toentertijd zoo weinig gevaarlijk en zoo absoluut onmachtig.

Dat het echter Picard ernst, en bitteren ernst

was, blijkt terdege uit een zijner laatste boeken «Au pays des bilingues». Nadat hij zich te Dave volledig van de wereld had teruggetrokken, schreef hij in zijn laatste levensdagen dit merkwaardig werk, waarin hij met bijtend sarcasme, al de gebreken in het licht stelt waaraan ons land lijdt. Uit de titel blijkt reeds hoe hij een belangrijk quantum dezer gebreken toeschrijft aan de verplichte tweetaligheid, waardoor zooveel hoogere waarden opgeofferd zijn geworden aan geradbraakte vormelijkheid. In zijn hoofdstuk «Sous le gouvernement des Minces» bespreekt hij de toestand die in Vlaanderen ontstaan is tengevolge van het gemis aan hooger onderwijs: «Une grande partie de la population nationale, frustrée du précieux aliment que donnent à une langue l'enseignement supérieur et ses infiltrations fécondantes, allait se trouver livrée aux seuls patois et subir, dans son langage et sa vie intellectuelle, l'inévitable déchéance qu'amène une telle mutilation, atteinte également dans son âme, par l'humiliation du discrédit frappant son idiome maternel et ancestral.

Les conséquences de ce brutal système se firent sentir promptement et, parfois, avec une cruauté criant vengeance au ciel. Comment s'étonner qu'une résistance s'inaugura, dès l'origine, et se déroula avec une intensité incompressible et augmentante?»

Dit is de meening van Picard op het einde van zijn leven, na al de pijnlijke ondervinding die hij aangaande den taalsrijd heeft opgedaan. Hijzelf leed natuurlijk niet onder den bestaanden toestand, doch is het geen allerheerlijkste uiting van zijn rechtvaardigheidsgevoel, van zijn helderen geest, in één woord, van zijn groote advocaten-ziel, dat hij, ook op dit gebied, dat nochtans ver van zijn onmiddellijke belangstelling verwijderd bleef, optrad als kampioen van het recht!

Daarom zal bij alle Vlaamsche juristen zijn aandenken steeds dankbaar en eerbiedig gehuldigd worden. Zijn meevoelen met den Vlaamschen strijd is één van de schitterende bewijzen van zijn hoog en gaaf idealisme. Zijn edele figuur wordt stellig te kort gedaan wanneer ook deze bedrijvigheid niet in het licht wordt gesteld.

* * *

Op het einde van zijn grootsch tooneelstuk over «de heilige Jeanne» heeft Bernard Shaw een pakkende scène geschapen. Iedereen, van de hoogste overheid tot den eenvoudigsten man, brengt aan de heldin een diepaangrijpende hulde en de heilige Jeanne, ontroerd door zooveel bewijzen van liefde en genegenheid stelt ten slotte aan haar aanbidders voor of ze dan maar niet liever terug naar de aarde zou komen om daar haar leven van vroeger voort te zetten. Doch elk van haar bewierrookers weet zeer spoedig een argument te vinden om haar te overtuigen dat een heilige beter niet terug onder de menschen komt! Soms vraag ik me af of het Edmond Picard bij velen niet zou vergaan evenals de heilige Jeanne.

Mocht hij morgen terug in ons midden kunnen staan met zijn machtige strijdersnatuur, met zijn onafhankelijke geest, met zijn hartstochtelijke liefde voor al wat verschopt en vernederd is, met zijn klaar begrip van de nooden van het Vlaamsche volk en mocht hij in het midden waarin hij geleefd en gewoogd heeft opnieuw den strijd kunnen opnemen voor sociale heropstanding en tevens voor Vlaamsch recht en Vlaamsche cultuur, hoevelen van diegenen die hem nu eeren en loven zouden er zijn terugkeer niet betreuren?

Het zouden in elk geval de Vlaamsche juristen niet zijn!

René VICTOR.

- (1) Alix Pasquier: Edmond Picard. blz. 77 en 88.
- (2) René Victor. De nieuwste theorieën over Recht en Staat. 1926. blz. 33-34.
- (3) Verbreking. 12 Mei 1873. Pasicrisie 1873. I. 179.
- (4) Brussel. 31 December 1890. Pasicrisie 1891. II. 135.

Necrologie

Mr. Albert Hillen

Met diepe droefheid hebben de Antwerpsche confraters het overlijden vernomen van Mr Albert Hillen, oud-voorzitter van de Vlaamsche Conferentie der Balie.

Schitterend begaafd, welsprekend als niet een, hartstochtelijk in den strijd voor zijn Vlaamsch ideaal, is hij ons ontrukkt op den leeftijd dat zijn zeer bijzondere hoedanigheden tot vollen bloei waren gekomen. Men staat in stomme ontroering te mijneren voor zulken harden slag van het noodlot. Het verdwijnen van zijn minzame en levenslustige figuur uit ons midden laat in ons aller gemoed eene wijde leegte die ons schrijnend kwelt.

De Vlaamsche rechtswereld verliest aan hem een kracht van zeer groote waarde.

Hij werd Donderdag ten grave gedragen, begeleid door een overgroote schaar zijner confraters die hem met betraand oog en geklemde keel een laatste vaarwel brachten.

De Voorzitter der Vlaamsche Conferentie,

Mr C. Van der Plancken, sprak aan de groeve de hiernavolgende diepgevoelde rede uit.

* * *

Een strijder is gevallen!
Een vriend is heengegaan!

De Vlaamsche conferentie der Balie van Antwerpen, treurt om het verscheiden van Meester Albert Hillen, haren verdienstvollen en onvergetelijken oud-voorzitter.

hoe de ontroering weergeven die ons aangrijpt bij de stille omgeving van dit graf, waar de nevegrijze lucht, en het bronsrookaat van den iaten herist den weemoed nog verzwaren die het hart van conraters en vrienden bekiemt.

Meester Hillen, andere siemmen zullen herinneren wat gij geweest zijt als kampioen eener politieke gedachte, en als vertegenwoordiger eener partij aan dewelke gij met hart en vezeis waart verknocht.

Wij weten echter, hoe zielslief gij uw volk hebt bemind dat voik der nooge kempen, der verre viakke verlatene hei met het bekoorlijk toosel harer purperen tinten en de heimssvone siüte harer donkere dennenbosschen.

maar uwe stem, die wondere stem met dat boeiend en aangrijpend accen, zweide van opgetogen verrukking wanneer gij, met die klare visie der menschen en der zaken, aanweest, wat dat volk wachtend was, welke nieuwe nooden zich openbaarden, nu de dreun der nijverheid, dat vroeger land der verlatenheid, doorschokte.

En nu dat volk, de verdediging zijner verwachtingen in de handen van den trouwsten zijner zonen had gelegd, treft de dood!

Wat Limburg aan u verliest, kunnen wij best beseffen, die u gekend hebben te Leuven, in de overheerlijke Vlaamsche studentenbeweging, waar gij door de bezieling van uw geestdriftig idealisme, door de vruchtbaarheid van uw hooge geestesgaven en door de verrukkelijke schittering van eene zeldzaam geevenaarde welsprekendheid, de juichende knapenschap hebt opgeleid en aangevuurd tot zelfstandig en eigengeaard geestesleven, tot stambewuszijn, taaleerbied en taalrierheid.

Niets griede onzen vriend dieper dan eene vernedering aan die taal toegebracht, niets lag hem nauwer aan 't hart dan het Rechtsherstel dezer taal. Met welke klem in zijn gebroken stem deelde hij ons over een paar weken nog mede, niet te rusten alvorens algeheel Vlaamsch rechtsherstel was geschied.

Hij had de passie van het Recht!

Het Recht was zijn groote gebieder; en als advocaat en als plaatsvervangend Rechter diende hij dat Recht met eene grondige juridische kennis die zich paarde aan een groote rechtschapenheid en een menschlievend en edel gemoed!

Voor hem bloeiden het leven en de toekomst open in heerlijk verschieft!

Doch plots trad onmedoogend de ziekte in. De ziekte, het lijden, gedurende maanden gelaten gedragen met eene christelijke onderwerping die elkeen stichtte en ontroerde.

Toen doofde de ziekte het licht zijner arme oogen!

Wie zal ooit bevroeden wat stilgedragen droefheid er den schrijnde in 't hart van hem die gelijk niet één, met de kracht en de kleur van zijn woord de heerlijke kleurengammas van de natuur had beschreven.

Dat nieuwe offer droeg hij gelaten; zijn optimisme wilde niet begeven, omdat nooit begaf de sterke troost van zijn geloof.

Zoo groeide bij den avond van zijn leven de karaktersterkte van onzen vriend tot tragische grootheid.

Wij danken u, Albert, voor uwe vriendschap, voor uwe goedheid, voor uwe onverzetbare trouw aan uwe Vlaamsche gevoelens.

Wij bieden aan uwe beproefde gade, aan uwe geliefde kinderen, de uiting van onze smartelijke deelneming in het zwaar verlies, en hopen dat de meewarigheid uwer confraters er moge toe helpen, het «fiat» der christene onderwerping lichter te maken bij uwe nabestaanden.

— Et lux perpetua!

Moge de straling van Gode's luister u reeds belichten in eeuwigen gade!

* * *

De Redactie van het Rechtskundig Weekblad biedt aan de beproefde familie de uitdrukking aan van haar diepgevoelde deelneming.

De vervlaamsching van het Gerecht

Nieuwe amendementen

Mrs. Borginon en Romiséc hebben de volgende amendementen op het wetsontwerp der Kamercommissie ingediend:

Een art. 10bis inlasschen luidende als volgt:

De Voorzitters der Rechtbanken en Hoven zullen het bevelschrift van tenuitvoerlegging dat hun overeenkomstig art. 1020 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering wordt aangevraagd weigeren voor scheidsrechterlijke uitspraken, zoo deze niet vermelden dat de bepalingen dezer wet voor alle akten der rechtspleging werden nageleefd.

Art. 11. — Alinea 2 vervangen door volgende bepalingen :

Zij worden gesteld in het Fransch of in het Nederlandsch in de gemeenten der Brusselsche agglomeratie, volgens de noodwendigheden van elke zaak, met inachtneming van volgende voorschriften : Wanneer de opsteller van het proces-verbaal vaststelt dat de verdachte woonachtig is in eene gemeente die geen deel uitmaakt van de Brusselsche agglomeratie, zal van de eene of andere taal gebruik gemaakt, overeenkomstig de voorschriften vervat in al. 1.

Wanneer de verdachte in de Brusselsche agglomeratie woonachtig is, zal van zijn eerste ondervraging af, gevraagd worden in welke van die beide talen hij wenscht dat de rechtspleging gevoerd wordt. In het proces-verbaal van die ondervraging wordt hem akte gegeven van zijn antwoord dat als onherroepelijk zal gelden. In geval de verdachte te taal niet verstaat, waarvan hij het gebruik eischt voor de rechtspleging, zal het feit in het proces-verbaal van de ondervraging worden vastgesteld, en zal van de andere taal gebruik worden gemaakt.

Wanneer in dezelfde zaak verdachten betrokken zijn, voor wie, krachtens de vorige bepalingen het gebruik van een verschillende taal wordt opgelegd, wordt die van de twee talen gebruikt welke voor de meerderheid der verdachten wordt voorgeschreven, bij gelegenheid, de Nederlandsche.

Art. 16. — Vervangen door volgende tekst :

Voor de politierechtbanken van het arrondissement Brussel, andere dan die bij vorig artikel bedoeld, en voor de correctionele rechtbank van Brussel, rechtdoende in eerste aanleg, wordt de rechtspleging gevoerd in het Fransch of in het Nederlandsch, al naar gelang het gebruik der eene of andere taal door artikel 11 werd voorgeschreven voor het opstellen der processen-verbaal.

Wanneer deze voorschriften niet toelaten het taalgebruik te bepalen, zal het Nederlandsch worden gebruikt.

Art. 19. — Vervangen door volgende tekst :

Voor de Krijgsraden wordt de rechtspleging gevoerd in de taal der eenheid waarin de verdachte, overeenkomstig artikel 11 der wet van 7 November 1928 op het gebruik der talen in het leger, is ingelijfd.

Wanneer hij niet tot een eentalige eenheid behoort, wordt onder hetgeen hierna is voorbehouden de rechtspleging gevoerd in het Fransch, in het Nederlandsch of in het Duitsch, volgens dat de verdachte zal verklaard hebben welke van de drie talen zijne moedertaal is.

De verdachte zal van zijn eerste ondervraging af, door den Voorzitter van de rechterlijke Commissie gevraagd worden welke zijne moedertaal is.

In het proces-verbaal van die ondervraging, wordt hem akte gegeven van zijn antwoord dat als onherroepelijk zal gelden.

In geval de verdachte de taal niet verstaat welke hij als zijn moedertaal aanduidt, zal het feit in het proces-verbaal van de ondervraging worden vastgesteld, en zal de rechtspleging worden gevoerd in de taal die hij verstaat.

Art. 20. — Alinea 3 vervangen door :

Voor het Assisenhof van de Provincie Brabant, wordt, behoudens hetgeen hierna is voorbehouden, de rechtspleging in het Fransch of in het Nederlandsch gevoerd, volgens dat de beschuldigde in een Vlaamsche of in een Waalsche gemeente woonachtig is.

Wanneer de beschuldigde woonachtig is in de Brusselsche agglomeratie, wordt voor de rechtspleging de taal gebruikt voorgeschreven voor de processen-verbaal, of voor de terechtzittingen der politierechtbanken en correctionele rechtbanken.

Art. 22. — Vervangen door volgende bepaling :

Wanneer, voor de politierechtbanken, correctionele rechtbanken, de Krijgsraden en het Assisenhof van Brabant, meerdere verdachten of beschuldigten in dezelfde zaak zijn betrokken, wordt er, voor de rechtspleging, gebruik gemaakt van de taal, welke, naar luid van vorige bepalingen voor de meerderheid hunner wordt voorgeschreven, of welke door de meerderheid werd verkozen overeenkomstig artikel 11, al. 4, in geval van gelijkheid zal het de Nederlandsche taal zijn.

Art. 25bis. — Bij den aanvang van hoofdstuk IV een nieuw artikel inlasschen luidende als volgt :

Voor hunne algemeene vergaderingen gebruiken de Rechtbanken en Hoven de taal door de wet van 28 Juni 1932 voorgeschreven aan de plaatselijke besturen van hun zeel.

Voor de Rechtbanken van eerste aanleg, de Rechtbank van Koophandel, en het Hof van Beroep te Brussel, alsmede het Hof van Beroep te Antwerpen, zullen zich om beurt, het eene jaar van het Nederlandsch en het andere van het Fransch bedienen voor de algemeene vergaderingen.

Art. 42. — Het 1° vervangen als volgt :

In het Hof van Beroep te Brussel worden zooveel Fransche als Vlaamsche Kamers gevormd als er noodig zijn om de volledige toepassing van deze wet te verzekeren. Het aantal dezer Kamers wordt bij koninklijk besluit bepaald.

Alleen kunnen van de Vlaamsche Kamers deel uitmaken :

De magistraten die de bij artikel 40 der wet van 21 Mei 1929 op de academische graden voorziene voorwaarden vervullen, zooals dit artikel bij de tegenwoordige wet werd gewijzigd.

In het Hof van Beroep van Luik, in de burgerlijke Rechtbank en in de Rechtbank van Koophandel van Verviers, wordt een Kamer gevormd, samengesteld uit magistraten welke een grondige kennis der Duitsche taal bezitten.

De provincie Limburg wordt gevoegd bij 't gebied van het Hof van Beroep te Brussel, waarvan het ledenaantal zal worden gebracht op 56, door toevoeging van vier raadsheren, voor de benoeming derwelke, de provincieraad van Limburg zal hebben voor te stellen.

Het Hof van Beroep te Luik zal terug gebracht worden op 24 leden, naarmate de tegenwoordige vier Limburgsche raadsheren door overplaatsing, ontslag of overlijden, zullen ophouden er deel van uit te maken.

Art. 43bis. — Een nieuw artikel inlasschen luidend als volgt :

Aan artikel 31 der wet van 4 Augustus wordt toegevoegd :

De helft van de advocaten bij het Hof van Verbreking moeten, voor wat de kennis van de Nederlandsche taal betreft, de voorwaarden vervullen, voorzien bij artikel 40 der wet van 21 Mei 1929 op de academische graden, gewijzigd bij de wet op het gebruik der talen in gerechtszaken.

Nieuwe benoemingen zullen slechts geschieden met inachtneming van deze vereischte tot de gelijkheid voorgeschreven door het vorige lid zal bereikt worden.

Uit de Pers

Nog meer omtrent het standpunt van de Vlaamsche Taalgrenswerkers. — Naar de oplossing van het Taalgrensprobleem ?

In een eerst bijdrage gaven we de officieele statistische gegevens, aan de hand derwelke bewezen werd dat door het complex van anderstalige gemeenten te weerszijden van de taalgrens, niet minder dan 16 rechterlijke kantons en 12 rechterlijke arrondissementen in den taalgrenschans verstikt zitten.

We hebben ook bewezen dat die taalgrenschans niet weg te zwieren is door : a) zekere wets teksten welke teenaantal onvoldoende blijken, zooals bvb. voorzien voor de vrederechten in bedoelde rechterlijke kantons ; b) het behendig omzeilen van bepaalde moeilijkheden, hetgeen bvb. wordt in vooruitzicht gesteld voor alle hogere rechtscolleges in bedoelde rechterlijke arrondissementen. Die taalgrenschans wordt er eenzijdig fel door vergroot, en men brengt er anderzijds veel verbittering door te weeg. Daaraan is niets te verhelpen, zonder de hier in bijdragen 2 en 3 vooruitgezette aanvullingen en verbeteringen.

De Kamercommissie, althans de meerderheid er van, heeft het beter gevonden elkeen en niemand te bevredigen, door zich ten slotte te beperken bij

EEN VROME WENSCH TOT OPLOSSING VAN HET TALENPROBLEEM

Wij lezen immers in het verslag der Kamercommissie : « Ze drukt nochtans den wensch uit dat de Regeering, zoo spoedig mogelijk die kwestie zou instudeeren, en een volledige oplossing er van aan het Parlement zou voorstellen ».

We vragen ons in genoemde af, of nog wel één der heeren Commissieleden aan den geuitten wensch geloofd, na hetgeen de heer Minister van Rechtswezen betreffende zijn inzichten met de onderhoorigen der vrederechten langsheen de taalgrens heeft te kennen gegeven. Onberpente vrijheid en verscherpt chaos, ziedaar de nieuwe leuzen, geschoeid op den ouden leest der 18de eeuw ! Onberpente vrijheid en verscherpt chaos, om willen van een half dozijn Wallingantische rechters en greffiers !

Met dien vromen wensch wordt dus opgedoekt. De Regeering zal als dusdanig de taalgrenskwestie niet instudeeren, en ze zal er nog veel minder een oplossing van voorstellen aan het Parlement. Trouwens, het is nu toch geruimen tijd erkend en algemeen aanvaard dat de Regeering het Parlement vrij laat in zake Vlaamsche rechtsherstel. Zou ze nu voor dat onderdeel, doch het onderdeel dat de bekroning wordt van het Vlaamsch rechtsherstel, van houding veranderen, en dit wanneer zeker één, ja meerdere harer leden er openlijk tegen gekant staan ? Kan 't gebeuren ? 't Wil er bij ons niet in !

Er is nog meer ! Bij de interpellatie De Schrijver. Blavier over « de watoestanden op de taalgrens en de middelen om er aan te verhelpen », gehouden in Mei 1931, werd ook de wens ch uitgedrukt de bestuurlijke en rechterlijke grenzen van zekere provincien en arrondissementen te wijzigen. — En in Mei 1932 trokken de heeren De Schrijver en Blavier — tijdens de bespreking der « wet op het taalgebruik in de besturen » — hun amendement betreffende « onderzoek en herziening der taalgrens » in, na van den Eersten Minister Renkin de stellige belofte te hebben verkregen dat aan dit verzoek het noodzakelijk gevolg zou worden gegeven. Enkele maanden later verdween Eerste Minister Renkin, en met hem... zijn belofte !

Bij ons zegt de man in de straat : « De hel ligt met vrome wenschen en prachtige beloften geplaveid ! » Laten we de wenschen en beloften betreffende de noodzakelijke oplossing van het taalgrensprobleem daaraan niet toevoegen. De afdoende oplossing van het taalgrensprobleem moet immers de nieuwe plaveien van Vlaanderen zoodanig effen en afwerken dat het minste zweempje oneffenheid — zegge tweetaligheid — en de geringste afbrokkeling — zegge grensinwreting — bepaald tot het verleden behooren. Wenschen en beloften dienen dus vervangen door praktische voorstellen en daden ! Eerst dan, en dan alleen, wordt Vlaanderen dwarsdoor eentalig. Eerst dan, en dan alleen, wordt onze zuidergrens afdoende beschermd.

HET PRO EN CONTRA.

Zoo dikwijls werd vroeger gezegd : « We zijn niet voorgericht ! » Dit bleek wel eens waar bij menige Vlaamsche aangelegenheid. De Kr.-VI. Taalgrens-Akte heeft er echter voor gezorgd door woord, én schrift, én daden dat dit voor het taalgrensprobleem niet kan worden gezegd.

Ook menigmaal werd vroeger gezegd : « We zijn niet gereed ! » Wat ongelukkig wel eens meer het geval bleek te zijn. De Kr.-VI. Taalgrens-Akte heeft er echter voor gezorgd, een tot in de toekomstige punten uitgewerkt voorstel tot afdoende taalgrensregeling bij tijds over te maken aan de heeren Wetgevers, welke het in de eerste plaats aanbehangt. Aan hen nu te zorgen voor 't overige.

Nog een opwerping, die al te gemakkelijk wordt gebruikt om elken last van de schouders te schudden : « De kwestie is nog niet « rijp ! » « men » wil er niet van weten ! »

Is het misschien omdat de Brusselsche Balie in meerderheid de kwestie der taalregeling in gerechtszaken voor haar nog niet rijp acht, dat men aan de noodzakelijke regeling den brui geven zou ? — Is het dan ook misschien omdat een paar politiekiers langsheen de taalgrens uit eigen mandaat-berekening, de afdoende regeling van het talenprobleem voor hen nog niet rijp achten, dat de wonde moet open blijven ?

En is de kwestie nog niet « rijp », wanneer wellicht bij de a.s. taalregeling in gerechtszaken een karikatuur van verplichte tweetaligheid in zekere vrederechten (zie bijdrage II) en een eergerlijke fakultatieve tweetaligheid in zekere rechterlijke arrondissementen (zie bijdrage III) toonaangevend zijn zullen ?

Willen de verdwaalde taalgrensbewoners en gemeenten, nog langer onder den Waalschen willekeur lijden ? Willen Vlaanderen en het Vlaamsche volk langer van tweetaligheid weten, zelfs ten fakultatieven titel ? Neen, « men » wil, zegge het Vlaamsche volk en Vlaanderen, er niet meer van weten ! « Men ! » wenscht nu, — zegge het Davidsfonds, de K. V. Landsbond, en menig ander gezaghebbend organisme, — de afdoende regeling van het taalgrensprobleem.

« Men » protesteert — zegge de verdwaalde taalgrensbewoners en veel hunner gemeentebesturen — tegen het boosaardig opzet, nog langer aan den Waalschen willekeur te worden prijsgegeven. Niet

Uit de Pers

Tarief van Gerechtskosten in Burgerlijke en Handelszaken. — Belooningen en uitschotten van de Pleitbezorgers. — Honoraria en Uitschotten van de Deskundigen.

Gelet op artikel 67 van de Grondwet ;

Gezien de wet van 16 Juni 1919, waarbij aan de regeering machtiging wordt verleend om aan de bepalingen betreffende de gerechtskosten in burgerlijke zaken en handelszaken wijzigingen te brengen ;

Herzien Ons besluit van 24 Mei 1933 ;

Op voorstel van Onzen Minister van Justitie,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. De artikelen 6, 65 en 72 van Ons besluit van 24 Mei 1933 betreffende het tarief van gerechtskosten in burgerlijke zaken en handelszaken zijn vervangen door de volgende bepalingen ;

Art. 6. In de gevallen voorzien bij artikelen 33 en 36 der wet van 25 Maart 1876, wordt het bedrag van het geschil door de pleitbezorgers van de zaak geschat, onverminderd het recht op de taxe.

Art. 65. Het evenredig recht toegekend aan de pleitbezorgers bij de hoven van beroep, mag niet minder dan 200 frank bedragen.

Wanneer het bedrag van het geschil 10,000 frank of meer beloopt, wordt het evenredig recht verhoogd met een vast bedrag van 100 frank.

Art. 72. De personen, die werden opgeroepen als deskundigen om reden van hunne kunde of hun beroep, worden vergoed per vacaties van drie uren, waarvan het bedrag wordt vastgesteld door den begrootenden rechter volgens de plaatselijke gebruiken waarbij rekening zal worden gehouden met de hoedanigheid van de deskundigen, de moeilijkheid van het geleverde werk en het belang van het geschil, met dien verstande dat deze laatste factor slechts als van bijkomend belang mag worden ingeroepen.

Art. 2. Aan het tarief van gerechtskosten in burgerlijke zaken en handelszaken wordt een artikel 71bis toegevoegd luidend als volgt :

Art. 71bis. Het forfaitair recht ten behoeve van de pleitbezorgers bij de hoven van beroep, zoo eischer als verweerder of tusschenkomende partij, voor correspondentiekosten van allen aard en verzending van stukken met de post of anderszins, is vastgesteld op 45 frank, welke ook de verblijfsplaats van de partijen zij.

Het wordt op vijftien frank teruggebracht in al de gevallen waarin het met drie vierden wordt vermindert door artikel 59. Het wordt op vijf frank teruggebracht in de gevallen bedoeld in artikel 55.

De wijzigingen hooger aangebracht aan het tarief van gerechtskosten in burgerlijke zaken en handelszaken zijn van toepassing op de zaken die onderworpen zijn aan de tariefregeling voorzien bij koninklijk besluit van 24 Mei 1933 en die op het oogenblik van de bekendmaking van dit besluit noch door een vonnis, noch door een vergelijk, of noch door afstand werden besloten.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, den 7 November 1933.

College der advocaten van de ministerieele departementen

ALBERT, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Op de voordracht van Onzen Ministerraad,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. Er is, in het Ministerie van Binnenlandse Zaken, een college gesticht der advocaten van de ministerieele departementen. Dit college behelst, per ministerie, één tielvoerend advocaat, bijgestaan door één of verschillende toegevoegde advocaten.

Art. 2. Het college wordt voorgezeten door een tielvoerend advocaat, door den Koning benoemd, op de voordracht van den Eerste-Minister en het advies van den Ministerraad.

De secretaris van het college wordt door den voorzitter gekozen.

Art. 3. De voorzitter neemt kennis van al de geschillen waarbij principieele vraagstukken worden opgeworpen of welke op verschillende departementen toepasselijk zijn, alsmede van de geschilpunten met uitzonderlijk belang. Hij kan de tielvoerenden de advocaten van de verschillende departementen in Conferentie vereenigen.

Art. 4. De secretaris verzekert het verband tusschen de diensten der betwiste zaken van de ministerieele departementen en onderwerpt er de principieele vraagstukken van aan het onderzoek van den voorzitter. Hij zal daarenboven, de gewone geschillen behandelen van de ministerieele departementen die geen tielvoerend advocaat hebben. menetrienissen ;

Art. 5. Onze Minister van Binnenlandse Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, den 20n October 1933.

College der advocaten van de ministerieele departementen.

BENOEMINGEN.

Albert, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gezien het koninklijk besluit van heden, waarbij een college der advocaten van de ministerieele departementen gesticht wordt ;

Op voordracht van Onzen Eerste-Minister en het advies van Onzen Ministerraad,

Wij hebben besloten en wij besluiten :

Artikel 1. De heer baron Georges Leclercq, advocaat van het Ministerie van Financiën, is benoemd tot eere-voorzitter van het college der Rijksadvocaten.

De heer Léon Hennebicq, advocaat van het Ministerie van Verkeerswezen en Posterijen, Telegrafie en Telefonie, is benoemd tot werkelijk Voorzitter van bedoeld college.

Art. 2. Onze Minister van Binnenlandse Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, den 20n October 1933.

De Vrijt, (C. Van Gerwen) Nationalestr., 46, Antwerpen

alleen de leden der Kr.-VI. T.-A.-groepen tekenen verzet aan, doch al of bijna al de inwoners der gemeenten waar vergaderingen in open-luchtmeetings zijn belegd, en tot heden reeds acht op de 15 gemeentebesturen van het Landensche, enz. Zul-len ook die protesten, zegge deze van slachtoffers zelf, schokschouderend worden verwezen ? Vroeger toch werden zulke protesten gewenscht ? Welnu, ze zijn er thans, en op 't gepaste oogenblik !

« Men » wil zelfs van de afdoende regeling weten in de Kamercommissie, althans volgens een wensch. « Men » wil er zelfs van weten in de Kamers ! Zie maar de redevoeringen van heeren Bovesse en Jenissen, om bij tegenstrevers te blijven. En nog een paar andere tegenstrevers die er voor in de bres staan zijn de heeren Van Belle en De Rasquinet. — Wie de Kamerdebatten volgt is er van overtuigd, dat ook daar thans een atmosfeer heerscht ten gunste der afdoende regeling van het taalgrensprobleem. Het komt er enkel op aan die gansche atmosfeer op het goede spoor te brengen, 't is nu tijd, en niet later, wanneer die gunstige atmosfeer — door wie weet welke gebeurtenissen — zal vertroebeld zijn. De lessen van het verleden hebben ons toch ook iets geleerd ?

En dat die naamloze « men » nu toch niet opwerpe : « Voorzichtig, wij zullen er bij verliezen ! » — Daar is eenvoudig niets bij te verliezen ! Of is het misschien verlies, van ballast te worden verlost ? — Even zien ?

Zuiver Vlaamsch gebied wordt bij Vlaamsche bestuurlijke en rechterlijke indeeling gevoegd.

Zuiver Waalsch gebied wordt bij Waalsche bestuurlijke en rechterlijke indeelingen gehecht.

Gemengd of tweetalig gebied : of bij Vlaanderen, wanneer het overwegend Vlaamsch is, of bij Wallonië, wanneer het overwegend Waalsch is. Met opzet laten we hier thans de gezonde principen tot onderzoek ter zijde. Doch zelfs bij andere eventualiteiten is eigenlijk niets te verliezen.

Alle Vlaamsche bestuurlijke- en rechterlijke indeelingen kunnen er maar best bij varen, zegge eentalig Vlaamsch worden. West-Vlaanderen alleen zou nog tijdelijk tweetalig kunnen zijn. Wallonië ook zou zijn taalgaaheid gewaarborgd zien voor de toekomst. — En wat eventueel z.g.z. verlies betreft, daarop kan dan de K. V. T. A. met sterke aktiegroepen ter plaatse al haar krachten samentrekken om in den kortst mogelijken tijd dat eventueel z.g.z. verlies, met alle te haren dienste staande middelen, o.m. in de besturen en het onderwijs, terug bij te winnen !

Ook mag die naamloze « men » de volgende opwerping in het oudheidkundig museum van nationale geschiedenis opbergen. — We bedoelen deze : « Wach ! » — We moeten onze historische grenzen herwinnen ! — Arme, ouwe « men » ! Gij overleeft alle gedachten ! Wij echter niet ! Wij zien bvb. niet in of hoe vroeger Vlaamsche streken, — zooals deze van Dalmien en Neerhellissen, die thans dwarsdoor Waalsch zijn, spijs hun Vlaamsche benamingen, spijs enkele ingewekenen Vlaamsche boeren, — ooit nog de onze worden ; en zelfs indien ze het nog worden, of en hoe een afdoende regeling van het taalgrensprobleem thans die tijd wel met één dag vertragen zal ! Het tegendeel zou wel kunnen bewaarheid, gezien den invloed van bij de deur gelegen fiere Vlaamsche gemeenten en andere besturen !

Dit laat ons trouwens tamelijk koel ! We zijn het geslacht van de eerste helft der 20ste eeuw. Dit geslacht heeft niet aan ongezon imperialisme, doch aan u i t b o u w der huidige Vlaamsche volks-gemeenschap te werken. Ten einde deze gemeenschap eentalig gaaf te zien opgroeien, dient haar gebied van miswassen gezuiverd en net afgebakend.

EN WE BESLUTEN :

a) Het wetsontwerp op het gebruik der talen in gerechtszaken geeft ons, taalgrenswerkers, geen voldoening. We durven dus rekenen op aanvullingen en verbeteringen : a) in zake vrederechten langsheen de taalgrens ; b) in de hogere rechtscolleges, ten bate der verdwaalde Vlaamsche gemeenten en der eentaligheid van alle Vlaamsche rechterlijke arrondissementen ; c) tot coördinatie in de wetgeving (tweetalige of gemengde gemeenten).

b) Thans dient de regeling van het Taalgrensprobleem gesteld en spijs alle opwerpingen door-gedreven. We durven er op rekenen dat het niet bij vrome wenschen van Kamerleden en Commissie blijven zal ; dat met den uitgesproken wil van groote Vlaamsche organismen rekening zal gehouden ; dat vooral de protesten en noodkreten der betrokkenen zelf niet harteloos zullen afgewezen.

Laten we terugkeeren tot die grenzen zooals ze door de natuur klaar zijn getrokken en door de eeuwen heen tamelijk scherp zijn behouden. — Weg met de huidige bestuurlijke indeeling, zooals deze grootendeels bestaat sinds het einde der 18de eeuw en welke geen de minste rekening hield met de kultureelheid van elk der beide in dit land levende taalgroepen. Weg met de op dit patroon geknipte rechterlijke en andere verouderde indeelingen.

Alleen reeds de geweldige uitbreiding van allerlei bestuurlijke diensten in de laatste eeuw wegtigt dezen wrekroep. De j.l. taalwetgeving heeft hier een kracht bijgezet zooals nooit te voren. Dit moet toch door elk rechtschapen en onbevooroordeelde worden ingezien.

Eerst na de taalgrensregeling welke van zelf de volkomen EENTALIGHEID van beide landsgedeelten verzekert, gegrondvest als zulke regeling zijn moet op de erkenning der VOLKSEENHEID te weerszijden van de taalgrens, kan vrede heerschen tusschen Vlaanderen en Wallonië.

Mochten klaar doorzicht en wijs beleid hier wel-dra den achttiende-eeuwschen chaos uitroeien ! We leven immers in de 20ste eeuw, de eeuw der om-vormingen ook in eigen staatsbestel. Chaos en wanorde dienen ook en vooral op taalgrensregiem weggevaagd.

Ziedaar onze meening, klaar en goed. — Mochten deze bijdragen veel bekeeringen hebben verwekt. En mochten de niet beheerders nu het woord nemen. — We blijven in dienst op de voorposten tot de eindzege ! En dus ook tot wederwoord bereid.

«De Morgenpost», Vrijdag, 3 November.

Abonneert U
op het
«Rechtskundig Weekblad»